

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: *Sociální práce*

Studijní obor: *Sociální pracovník*

Kód oboru: 7502R022

Název bakalářské práce:

PŘÍČINY VZNIKU DLOUHODOBÉ NEZAMĚSTNANOSTI
THE CAUSES OF THE ORIGIN LONG-TERM
UNEMPLOYMENT

Autor:
Karolína Králová
Bezručova 1709/62
436 01 Litvínov

Podpis autora: _____

Vedoucí práce: Mgr. Květuše Sluková

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
58	0	16	3	16	6 + 1 CD

CD obsahuje **celé** znění bakalářské práce.

V Liberci dne:30.4.2007

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení:	Karolína Králová
Adresa:	Bezručova 1709/62, 436 01 Litvínov
Studijní program:	Sociální práce
Studijní obor:	Sociální pracovník
Kód oboru:	7502R022
Název práce:	PŘÍČINY VZNIKU DLOUHODOBÉ NEZAMĚSTNANOSTI
Název práce v angličtině:	THE CAUSES OF THE ORIGIN LONG-TERM UNEMPLOYMENT
Vedoucí práce:	Mgr. Květuše Sluková
Termín odevzdání práce:	30. 04. 2007

Bakalářská práce musí splňovat požadavky pro udělení akademického titulu „bakalář“ (Bc.).

.....
vedoucí bakalářské práce

.....
děkan FP TUL

.....
vedoucí katedry

Zadání převzal (student): Karolína Králová

Datum: 28. 01. 2006

Podpis studenta:

Cíl práce:

Zjištění a analýza příčin vzniku dlouhodobé nezaměstnanosti

Základní literatura:

HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-678-0.

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 30.4.2007

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní magistře Květuši Slukové, vedoucí práce, za ochotu , trpělivost, vstřícnost , věcné a cenné rady, bez kterých by má bakalářská práce nemohla být úspěšně dokončena.

Dále bych chtěla poděkovat i kolegyním Úřadu práce v Litvínově, za výborný přístup k dotazníkovému výzkumu, kterým mi pomohly realizovat a naplnit hlavní cíle bakalářské práce.

V neposlední řadě patří dík i mé rodině, za podporu a trpělivost, které mi věnovali při tvorbě bakalářské práce.

Název BP: PŘÍČINY VZNIKU DLOUHODOBÉ NEZAMĚSTNANOSTI

Název BP: THE CAUSES OF THE ORIGIN LONG-TERM UNEMPLOYMENT

Jméno a příjmení autora : Karolína Králová

Akademický rok odevzdání BP: 2006/2007

Vedoucí práce: Mgr. Květuše Sluková

Resumé

Bakalářská práce se zabývala problematikou příčin dlouhodobé nezaměstnanosti. Toto téma bylo vybráno a zpracováno s cílem popsat a analyzovat jednotlivé možné příčiny nezaměstnanosti jako takové a ověřit, na kterých z těchto příčin je nevíce závislá dlouhodobá nezaměstnanost v regionu Litvínova. Výzkum byl prováděn za období let 2003-2006.

Bakalářskou práci tvořily dvě stěžejní oblasti. Část teoretická se zabývala vymezením základních pojmů v problematice nezaměstnanosti a hlavními příčinami a důsledky, a to zejména dlouhodobé nezaměstnanosti.

Praktická část zjišťovala pomocí výzkumných metod , a to dotazníku pro cca 50 respondentů předávaný přímo na úřadě práce, dále kazuistiky jedné osoby a k doplnění údajů využila také přehledy věkové a vzdělanostní struktury , které odboru sociálních věcí poskytuje úřad práce pro statistická měření.

Výsledky z výzkumných metod potvrdily stanovený cíl práce. Využité výzkumné metody se vzájemně ve výsledcích výzkumu doplňovaly a případová studie posloužila k dokreslení problematiky.

KEY WORDS

Nezaměstnanost - Unemployment

Dlouhodobá nezaměstnanost - Long-term unemployment

Příčiny nezaměstnanosti - Causes of unemployment

Míra nezaměstnanosti - Rate of unemployment

Věková struktura - Age structure

Vzdělanostní struktura - Educational structure

Dávky sociální péče - Social support benefits

SUMMARY

The bachelor work dealt with the problems of long-term unemployment causes. This theme was chosen and worked up with the aim to describe and analyze separate possible causes of unemployment in themselves and verify which of these causes the long-term unemployment in region of Litvínov depends on. The research was pursued for period of years 2003 – 2006.

The bachelor work was composed by two fundamental areas. The theoretical part was engaged in delimitation of basic concepts in problems of unemployment and main causes and consequences, respectively above all long-term unemployment.

The practical part investigated with research methods, namely with questionnaire for c. 50 informants handed over directly in labour office, farther case reports of one person and it used for completion of statements also overviews of age and educational structure which labour office provides for department of social affairs for purposes of statistical measurement.

The results of research methods confirmed settled aim of work. Used research methods in the results of research faded one into another and case study served to delineation of problems.

Obsah

Obsah.....	7
1 Úvod.....	8
2 Teoretická část.....	9
2.1 Vymezení pojmu nezaměstnanost	9
2.1.1 Druhy nezaměstnanosti	9
2.1.1.1 Nedobrovolná nezaměstnanost.....	9
2.1.1.2 Dobrovolná nezaměstnanost	10
2.1.1.3 Krátkodobá nezaměstnanost.....	10
2.1.1.4 Dlouhodobá nezaměstnanost.....	11
2.2 Možné příčiny dlouhodobé nezaměstnanosti.....	11
2.2.1 Věk.....	11
2.2.2 Dosažený stupeň vzdělání	12
2.2.3 Pohlaví	12
2.2.4 Zdravotní stav	12
2.2.5 Závislost na sociálním systému státu (dávky).....	13
2.3 Důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti.....	13
2.3.1 Vliv nezaměstnanosti na osobnost jedince.....	13
2.3.2 Nezaměstnanost a rodina.....	14
2.3.3 Nezaměstnanost a život na okraji společnosti	14
2.4 Možnosti zabezpečení jedince po ztrátě zaměstnání.....	15
2.4.1 Úřad práce	16
2.4.2 Státní sociální podpora	17
2.4.3 Dávky sociální péče	18
2.5 Postoj státu k nezaměstnanosti	23
2.5.1 Státní politika zaměstnanosti.....	24
2.5.2 Investiční pobídky v gesci MPSV.....	24
2.5.3 Podpora tvorby nových pracovních míst.....	24
2.5.4 Podpora rekvalifikace a školení zaměstnanců.....	25
2.5.5 Rámcový program pro podporu rozvoje technologických center a strategických služeb	25
2.5.6 Program pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností	26
2.6 Evropská unie a politika zaměstnanosti členských států EU	27
3 Praktická část.....	29
3.1 Cíl praktické činnosti	29
3.2 Popis zkoumaného vzorku	29
3.3 Použité metody.....	29
3.3.1 Popis metod sociálně vědního výzkumu	29
3.3.2 Techniky sběru dat	30
3.3.3 Dotazník.....	30
3.3.4 Obsahová analýza	32
3.3.5 Případová studie.....	33
3.4 Stanovení předpokladů.....	33
3.5 Získaná data a jejich interpretace	33
3.5.1 Dotazník.....	34
3.5.2 Obsahová analýza statistických podkladů.....	42
3.5.3 Případová studie.....	45
3.6 Shrnutí výsledků praktické části	52
4 Závěr.....	54
5 Navrhovaná opatření.....	55
6 Seznam použitých zdrojů.....	57
7 Seznam příloh.....	58

1 Úvod

Bakalářská práce se zabývá problematikou příčin dlouhodobé nezaměstnanosti. Toto téma bylo vybráno a zpracováno s cílem popsat a analyzovat hlavní příčiny dlouhodobé nezaměstnanosti v regionu Litvínova za období uplynulých čtyř let. Blíže je bakalářská práce zaměřena na vytipování jednotlivých možných příčin nezaměstnanosti jako takové a ověření, na kterých z těchto příčin je nejvíce závislá dlouhodobá nezaměstnanost. Z praxe je zřejmé, že se na dlouhodobé nezaměstnanosti podílel i minulý systém výplaty dávek sociální péče. Nebyly zákonem dány, pro sociální pracovníky poskytující dávky, sankční postupy při zjištění nepravdivých skutečností, které klient záměrně právě z důvodu pobírání dávek, nesdělil. Současný systém již některé pravomoci sociálním pracovníkům přidělil, bohužel platnost nového systému je příliš krátká na to, aby mohly být vytvořeny nějaké závěry.

Ke zjištění stanoveného cíle byly využity výzkumné metody, a to dotazník pro cca 50 respondentů předávaný přímo na úřadě práce, dále byla na závěr (pro přiblížení problematiky) vypracována kasuistika jedné nezaměstnané osoby. K doplnění údajů byly využity také přehledy věkové a vzdělanostní struktury, které odboru sociálních věcí poskytuje úřad práce pro statistická měření. Tato měření jsou jedenkrát ročně zpracovávána do zpráv o vývoji nezaměstnanosti pro orgány města.

2 Teoretická část

2.1 Vymezení pojmu nezaměstnanost

Nezaměstnanost je projevem poruch na trhu práce. Rozsah nezaměstnanosti se měří ukazatelem míry nezaměstnanosti. Ta vyjadřuje poměr počtu nezaměstnaných k počtu ekonomicky aktivních lidí. Po roce 1989 se trh práce v naší zemi začal rychle rozvíjet. Nejvíce pracovních příležitostí se vytvářelo zejména v ekonomickém sektoru. Naopak přestalo být samozřejmostí, že zaměstnání měl každý, kdo o něj stál. V letech před rokem 1989, mohl být v naší zemi nezaměstnaný pouze invalidní člověk nebo člověk kriminálně trestaný a tak není divu, že úplně chybí zkušenost s nezaměstnaností. (5: 8)

2.1.1 Druhy nezaměstnanosti

2.1.1.1 Nedobrovolná nezaměstnanost

Nezaměstnanost může být vnímána jako dobrovolná a nedobrovolná. Změny kvality života se týkají hlavně těch, kteří pracovat chtějí a mohou, ale z důvodu např. zrušení stávajícího pracovního místa a nedostatku jiných pracovních příležitostí se nedobrovolně nezaměstnanými stávají. U osob, které přišly o zaměstnání nedobrovolně, může jeho ztráta vyvolat zhoršení psychických, tělesných a sociálních reakcí, protože práce je nedílnou součástí běžného života, přináší nejen materiální užitek, ale dává pocit seberealizace a společenské užitečnosti. Vznik nepříznivého psychického a tělesného stavu jako důsledku nezaměstnanosti, záleží na délce jejího trvání. V případě, že je nezaměstnaný v hledání nového uplatnění úspěšný, jsou dopady na jeho celkový stav nepatrné. Změny nastávají v době dlouhodobé nezaměstnanosti a týkají se změn v psychice člověka, hlavně rozumových reakcí (hodnocení současného stavu, hledání příčin vzniku situace a její řešení), sebehodnocení (snížení sebevědomí, vznik pocitu méněcennosti), citového prožívání (vznik deprese, psychického napětí, úzkosti a strachu) aj.

Může dojít také ke změnám v chování nezaměstnaného člověka, které se projevují sociální izolovaností, neschopností se postarat o své děti,

vznikem sociálně patologického chování, které zahrnuje zvýšenou konzumaci alkoholu a drog, kriminalitu, delikvencí a v krajních případech i sebevražedné pokusy.

Na druhé straně může dlouhodobá nezaměstnanost způsobit i stav, kdy nezaměstnaný člověk rezignuje na zlepšení svého stavu, dochází k jeho identifikaci se skupinou nezaměstnaných. Stává se závislým na finanční podpoře státu a finanční prostředky ke zlepšení své situace obstarává i cílenou kriminální činností.

2.1.1.2 Dobrovolná nezaměstnanost

O dobrovolné nezaměstnanosti lze hovořit v případě, kdy se nezaměstnaná osoba záměrně pracovnímu zařazení vyhýbá, zaměstnání sama aktivně nehledá, je registrována v evidenci uchazečů o zaměstnání a je v mnoha případech dlouhodobě doplácena dávkou sociální péče. Většina těchto dobrovolně nezaměstnaných osob si zajišťuje finanční prostředky zaměstnáním bez řádné pracovní smlouvy tzv. „zaměstnáním na černo“. Tento jev je hojně rozšířen, ale je obtížné, jak osobě, která zaměstnání vykonává, tak osobě, která nezaměstnaného tímto způsobem zaměstnává, tuto formu zaměstnávání dokázat.

Dobrovolná nezaměstnanost nemá vliv na psychický a tělesný stav nezaměstnaného, protože tento je se svým současným způsobem života plně ztotožněn.

2.1.1.3 Krátkodobá nezaměstnanost

Krátkodobá nezaměstnanost má z hlediska dopadu na jedince jen malé následky. Obvykle se jedná o nezaměstnanost způsobenou dobrovolného opuštění stávajícího zaměstnání z důvodu hledání nového pracovního místa. Do této kategorie spadá také tzv. sezónní nezaměstnanost, které bývá způsobena výkyvy v nabídce práce v různých ročních obdobích.

2.1.1.4 Dlouhodobá nezaměstnanost

Pravděpodobně nejzávažnějším důsledkem růstu nezaměstnanosti v ČR je výrazné zvýšení počtu osob dlouhodobě nezaměstnaných. (6:7).

Z hlediska praktického dopadu na jednotlivce má velký význam rozdělení na krátkodobou a dlouhodobou nezaměstnanost. Určit přesnou časovou hranici mezi nimi je obtížné, nicméně, za dlouhodobou je většinou považována nezaměstnanost, která trvá déle než 6 měsíců. (2:300)

Dlouhodobá nezaměstnanost neohrožuje všechny skupiny lidí ve stejné míře. Postihuje především osoby, které jsou na trhu práce znevýhodněny zejména svým zdravotním stavem, nízkou kvalifikací a nízkou úrovní vzdělanosti, věkem (předdůchodový věk), nedostatkem zkušeností (lidé mladší 25 let po ukončení přípravy na zaměstnání). V možnosti získání zaměstnání hraje, bohužel, roli i pohlaví. Zvláště pak bezdětné mladé ženy bývají odmítány z důvodu možného těhotenství a následné mateřské dovolené a ženy s malými dětmi zase pro možnost hrozících častých nemocí dětí.

2.2 Možné příčiny dlouhodobé nezaměstnanosti

2.2.1 Věk

Z hlediska věku jsou rizikovou skupinou osoby do 26 let nebo osoby starší 50 let. Absolventi škol jsou většinou znevýhodněni nedostatečnou praxí v oboru, který studovali. Někteří si pro své budoucí povolání vybrali obor, který není v místě jejich bydliště žádaný, ale nejsou např. ochotni se za práci vydat do jiného regionu. U těchto osob hrozí velké riziko pokud se jim nepodaří vhodné zaměstnání najít, a to zejména z toho důvodu, že se jim nedostává kvalifikačního růstu, jsou ekonomicky závislí na rodině a státu, nevznikají jim důležité pracovní a životní návyky.

Osoby v předdůchodovém věku nesou ztrátu zaměstnání velmi těžko. Často u nich ve fázi, kdy se nedaří zaměstnání najít, dochází k psychickým i fyzickým následkům. Tyto osoby si připadají zbytečné, ztrátu zaměstnání

vnímají jako nespravedlivou a svou případnou závislost na pomoci státu či rodiny jako ponižující.

2.2.2 Dosažený stupeň vzdělání

Nejpočetnější skupinu dlouhodobě nezaměstnaných zastupují osoby s nízkou kvalifikací. Tyto osoby nemají budoucímu zaměstnavateli co nabídnout, neumějí splnit současné požadavky zaměstnavatelů. Navíc při evidenci na úřadech práce nemají osoby se základním vzděláním předpoklady pro absolvování rekvalifikačních kurzů, tím se také snižuje jejich možnost zaměstnání. Do této skupiny patří také romské etnikum. Romové získávají zaměstnání obtížněji, protože postrádají nejen kvalifikaci, ale je u nich nízká úroveň rozsahu a kvality sociálních dovedností.

2.2.3 Pohlaví

Při vzniku nezaměstnanosti se lze setkat také s nepříznivým postavením žen. Zaměstnavatelé zřejmě přihlížejí k tomu, že žena v mnoha rodinách nese veškerý chod domácnosti na svých bedrech, mladé ženy a ženy s malými dětmi pro zaměstnavatele nesou riziko možného otěhotnění, po návratu do zaměstnání snížení pracovního úvazku nebo častých pracovních neschopností z důvodu péče o nemocné dítě.

2.2.4 Zdravotní stav

Osoby zdravotně znevýhodněné se v běžném pracovním procesu vyskytují jen málo, i když mají zaměstnavatelé povinnost určitě procento osob se zdravotním postižením zaměstnat. Zaměstnavatelé raději volí formu úhrady povinného poplatku státu, než osobu se zdravotním, znevýhodněním zaměstnat. Tyto osoby pak mají možnost získat zaměstnání ve chráněných dílnách. Těchto je ale nedostatek a tak jsou odkázáni na pomoc státu nebo své rodiny.

2.2.5 Závislost na sociálním systému státu (dávky)

V poslední řadě hraje při dlouhodobé nezaměstnanosti roli také závislost na pomoci státu. Mezi osobami, které pobírají dávky sociální péče je i nemalé procento těch, kteří zaměstnání záměrně nehledají a systém dávek zneužívají. Systém před platností nového právního předpisu tuto situaci umožňoval. Byly sice stanoveny zákonné podmínky pro poskytování dávek, ale za splnění podmínek dostal dávky sociálně péče každý, pokud tyto podmínky plnil stále a s úřadem spolupracoval bez problémů, mohl dávku v nezměněné výši pobírat i několik let, bez ohledu na to, zda někdy v životě pracoval. Současný systém se zaměřuje spíše na zvýhodnění nízkopříjmových pracujících osob a rodin a zpřísňuje podmínky pro osoby, které pracovat nechtějí.

2.3 Důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti

2.3.1 Vliv nezaměstnanosti na osobnost jedince

Pro většinu občanů, kteří se s nezaměstnaností setkali poprvé, je tato novým problémem. Dokud se sami nestanou postiženými, mnoho o ní nevědí a nejsou připraveni řešit problémy s ní spojené. Vzniklá situace se pro ně jeví jako velmi stresová, a to zejména z důvodu ztráty finanční jistoty, ztráty aktivity (denní docházka do zaměstnání je smysluplnou a pro některé osoby nezbytnou aktivitou), nemožností se seberealizovat, ztráty sociálních kontaktů, samostatnosti a nezávislosti.

Po propuštění ze zaměstnání reaguje člověk na změnu svého sociálního postavení v několika fázích. Řadí se sem šok (neschopnost uvěřit), aktivní hledání nového místa, v případě, že je nezaměstnaný v hledání neúspěšný, dostavuje se úzkost a deprese. Nastává další fáze, adaptace na nezaměstnanost. Je charakterizována rezignací, ztrátou naděje, pasivitou a apatií. U jedinců psychicky slabších může dojít k vyvolání patologického stavu.

Platí, že mezi duševním zdravím a nezaměstnaností je oboustranný vztah. Ztráta zaměstnání zhoršuje psychickou pohodu a někdy dokonce narušuje duševní zdraví. Obecně platí, že čím déle nezaměstnanost trvá, tím

větší jsou psychické změny, které jsou jejím důsledkem. Nezaměstnaný člověk svou situaci hodnotí, prožívá a reaguje na ni. (1:400)

2.3.2 Nezaměstnanost a rodina

Při ztrátě zaměstnání je pro postiženou osobu velmi důležitá pomoc rodiny. V případě, že se jedná o nezaměstnanost nedobrovolnou a dlouhodobou, jsou její důsledky viditelné i ve fungování rodiny. Mohou se objevit konflikty v rodině a manželství způsobené změnou vztahů mezi příslušníky rodiny, změnou role v rodině (ztráta dominance), narušením stereotypu rodiny trvalou přítomností nezaměstnaného doma, narušením rodinných zvyků v důsledku nedostatku finančních prostředků.

Z praxe v oblasti sociální péče jsou popisovány případy, kdy nezaměstnaný člověk, který žije vyčleněn z rodiny, nemá její podporu a patří do kategorie dlouhodobě nezaměstnaných osob, propadá zvýšené konzumaci alkoholu, patologickému hráčství a z nedostatku finančních prostředků, kterému napomáhá největší měrou on sám svým patologickým chováním, přichází i o střechu nad hlavou. Stává se bezdomovcem, není schopen zodpovědného chování, nepostará se o sebe standardním způsobem a je zcela závislým na společnosti.

2.3.3 Nezaměstnanost a život na okraji společnosti

Bezdomovec může být osobou bez trvalého bydliště nebo je osobou tzv. bez přístřeší. Tato osoba trvalé bydliště obvykle má, ale z nějakého důvodu jej nevyužívá. Ve většině případů nemá bezdomovec rodinu ani zaměstnání. Nemá žádné vazby ke společnosti, je izolován na jejím okraji.

Případy bezdomovectví lze částečně řešit např. ubytováním v městských zařízeních, v zařízeních občanských sdružení, azylových domech nebo noclehárnách. Některá zařízení poskytují obyvatelům nejen stravu a bydlení, ale také pomáhají svým klientům nalézt další uplatnění v životě. V současném systému výplat dávek byl zřízen titul dávky, která pomáhá při řešení situace osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením. Tento typ dávky poskytuje občanům kurátor, který má za povinnost nejen výplatu finančních prostředků, ale také sledování klienta po delší období a

mapování jeho možností pomocí programu individuálního motivačního postupu.

Program individuálního motivačního postupu obsahuje:

- a) popis skutečností, které mohou vést k sociálnímu vyloučení osoby, a odůvodnění poskytnutí pomoci v hmotné nouzi,
- b) určení rozsahu potřeby a způsobů pomoci k překonání hmotné nouze osoby tak, aby získala
 1. základní důstojné podmínky pro život (například nocleh, ubytování, stravu, popřípadě přiměřené ošacení a obuv odpovídající ročnímu období),
 2. zdroj příjmů,
 3. osobní doklady,
 4. doklady týkající se pracovněprávních a jiných obdobných vztahů, popřípadě samostatné výdělečné činnosti,
 5. přístup ke zdravotní péči,
 6. doklady o dosaženém vzdělání a další doklady prokazující znalosti a dovednosti (například certifikáty, osvědčení),
 7. základní sociální návyky a aby byl minimalizován vliv sociálně patologických jevů,
 8. možnost spolupráce s poskytovateli sociálních služeb, zejména v oblasti sociálního poradenství a služeb sociální prevence (například azylovými domy, domy na půl cesty, službami následné péče, terénními programy), popřípadě též s odborným zdravotnickým zařízením nebo se střediskem probační a mediační služby,
- c) rozsah spolupráce osoby v hmotné nouzi se zaměstnancem příslušného orgánu pomoci v hmotné nouzi,
- d) časový rozpis pro plnění jednotlivých úkolů tohoto programu a termíny pro kontrolu jeho plnění. (12:§2)

2.4 Možnosti zabezpečení jedince po ztrátě zaměstnání

Člověk, který je propuštěn z pracovního poměru a nemá zajištěn nástup do jiného zaměstnání, řeší po určité době problémy týkající finančního zajištění své osoby a rodiny. Stát pro takové situace vytvořil

sociální systém, který by měl zaručit finanční zajištění osob tak, aby nedošlo ke vzniku stavu hmotné nouze. Do systému patří zejména úřady práce, pracoviště dávek státní sociální podpory a dávek sociální péče.

2.4.1 Úřad práce

Na úřad práce je nezaměstnaný zaregistrován **do tří dnů ode dne** ukončení pracovního poměru, registruje se sám. Podmínky pro přiznání podpory v nezaměstnanosti a registrace na úřadě práce jsou řešeny zákonem **č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti**. Uvedený zákon byl s platností od **1.10.2004 novelizován**. Změna se dotkla evidence absolventů v registru uchazečů o zaměstnání, zpřísnila podmínky pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti, změnila výši podpory a délku podpůrní doby. Od novelizace je vyplácena podpora v nezaměstnanosti **první tři měsíce** podpůrní doby **ve výši 50%** a po zbývajících podpůrní dobu **45% průměrného měsíčního čistého výdělku** nebo vyměřovacího základu. Délka podpůrní doby je stanovena pro osoby do 50 let věku na 6 měsíců, osoby v rozmezí 50-55 let věku 9 měsíců a osoby nad 55 let věku 12 měsíců. Nárok na podporu v nezaměstnanosti má pouze ta osoba, která vykonávala alespoň 12 měsíců za uplynulé tři roky před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání pracovní nebo jinou výdělečnou činnost zakládající povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Dále byla provedena úprava částečné nezaměstnanosti, kdy **osoby evidované na úřadě práce a osoby pobírající podporu v nezaměstnanosti mají možnost si přivydělat**. Výše příjmu je limitována maximálně do výše poloviny minimální mzdy a časově omezena na maximálně 20 hodin týdně. Po celou dobu evidence uchazeče o zaměstnání je odváděno úřadem práce za registrovanou osobu základní zdravotní pojištění. V případě zájmu může registrovaná osoba projít **rekvalifikačními kurzy**, které jsou nabízeny příslušným úřadem práce. Po ukončení výplaty podpory v nezaměstnanosti osoba zůstává nadále vedena jako uchazeč o zaměstnání, dochází na pravidelné kontaktní návštěvy. Úřady práce vyžadují aktivní spolupráci registrovaných osob. V případě, kdy dochází k porušení spolupráce ze strany registrované osoby, je evidence z důvodu maření součinnosti s úřadem práce ukončena na dobu tří měsíců.

Po tuto dobu zaniká nárok na výplatu podpory v nezaměstnanosti, nedochází o odvodům pojištění a není nárok na výplatu dávek sociální péče.

Úřad práce věnuje zvýšenou pozornost tzv. **ohroženým skupinám** na trhu práce. Jedná se o osoby, které pro svůj zdravotní stav, věk, péči o dítě nebo z jiných vážných důvodů zvýšenou pomoc potřebují. Jsou to zejména osoby se zdravotním postižením, osoby do 25 let věku, absolventi vysokých škol po dobu 2 let po úspěšném ukončení studia (nejdéle však do 30 let věku), těhotné ženy, kojící ženy a matky do devátého měsíce po porodu, osoby pečující o dítě do 15 let věku, osoby starší 50 let věku, osoby, které jsou vedeny v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než 6 měsíců, osoby, které potřebují zvláštní pomoc (těmito osobami se rozumí, které se přechodně ocitly v mimořádně obtížných poměrech nebo které v nich žijí, dále osoby společensky nepřizpůsobené, osoby po ukončení výkonu trestu odnětí svobody a fyzické osoby ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

Úřad práce ve spolupráci s osobami, které do ohrožené skupiny patří může vypracovat individuální akční plán směřující ke zvýšení jeho možnosti při uplatnění na trhu práce. Obsahem **individuálního akčního plánu** je stanovení postupu a časového harmonogramu plnění jednotlivých opatření ke zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce, a to v souladu s dosaženou kvalifikací, možnostmi a schopnostmi uchazeče o zaměstnání. Uchazeč o zaměstnání je povinen poskytnout součinnost při vypracování individuálního akčního plánu a plnit podmínky v něm stanovené.

2.4.2 Státní sociální podpora

Další možností zajištění finančních prostředků pro své potřeby v době nezaměstnanosti je výplata dávek státní sociální podpory. Tato je řešena zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Státní sociální podpora poskytuje dávky, které jsou **závislé na výši příjmu** (přídavek na dítě, sociální příplatek, příspěvek na bydlení a příspěvek na dopravu) a dále **dávky u kterých se příjem nesleduje**. Pro jejich poskytnutí musí být splněny zákonem stanovené podmínky (rodičovský příspěvek, zaopatřovací příspěvek, dávky pěstounské péče, porodné a pohřebné).

V návaznosti na novou úpravu životního minima, kterou přináší zákon č. **110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu**, došlo od 1. ledna 2007 ke změnám těchto, změny se vztahují nejen na výše dávek, ale i na změnu koeficientů, ze kterých se výše dávek státní sociální podpory odvíjí.

2.4.3 Dávky sociální péče

Nejzásadnějšími změnami od 1.1.2007 prošel systém dávek sociální péče. Změna se týká celého systému. Změny v oblasti sociálních dávek, které připravilo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR by mělo zamezit zneužívání celého systému. Smyslem nových právních úprav je rekonstrukce životního minima a změna systému ochrany občanů a rodin před hmotnou nouzí. Cílem je především dostatečně a spravedlivě ochraňovat občany před hmotnou nouzí a motivovat je k aktivnímu hledání zaměstnání a přijetí méně placené práce. Ti, kteří prokáží snahu zvýšit si příjem vlastní prací, budou při čerpání sociálních dávek zvýhodněni. K prokázání toho, že si člověk hledá zaměstnání bude sloužit především doporučení od příslušného úřadu práce (14).

Zákon o životním a existenčním minimu podstatně změnil podobu. **Původní životní minimum bylo dvousložkové. Zahrnovalo náklady na výživu a ostatní základní osobní potřeby a nezbytné náklady na společné potřeby domácnosti (především na bydlení). Nově je životní minimum jednosložkové a nezahrnuje náklady spojené s bydlením. Částky životního minima potřebné k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb jsou nově odstupňovány podle pořadí osob v domácnosti a u nezaopatřených dětí ještě i podle věku. Tyto nově stanovené částky vycházejí z výživových norem a důkladné analýzy ostatních životních nákladů občanů a jednotlivých velikostních skupin rodin. Současně se zavedla nová dolní hranice příjmů, existenční minimum, která vyjadřuje náklady minimálního životního standardu umožňujícího přežití. Část životního minima vyjadřující náklady na bydlení se ze životního minima vyloučila. Potřeby související s náklady na bydlení řeší jako dosud dávka státní sociální podpory – příspěvek na bydlení, ale jinak konstruovaná. Nově se zohledňuje nejen příjem domácnosti a její velikost, ale především její náklady na bydlení. Rozdílné náklady na bydlení v různých regionech ČR**

řeší u osob v hmotné nouzi kromě toho i zákon o pomoci v hmotné nouzi, a to formou nové dávky – doplatku na bydlení.

Životní a existenční minimum je stanoveno v zákoně č. **110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu**. Hlavní využití životního a existenčního minima je v zákoně č. **111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi**. Životní minimum plní rozhodující úlohu při posuzování hmotné nouze i jako sociálně ochranná veličina. Vedle životního minima je z důvodu větší motivace zaveden pro dospělé osoby v hmotné nouzi institut existenčního minima.

Částky životního minima za měsíc činí pro :

• pro jednotlivce	3126,-Kč
• pro první dospělou osobu v domácnosti	2880,-Kč
• pro druhou a další dospělou osobu v domácnosti	2600,-Kč
• pro nezaopatřené dítě ve věku	
do 6 let	1600,-Kč
6 až 15 let	1960,-Kč
15 až 26 let (nezaopatřené)	2250,-Kč
Částka existenčního minima v Kč za měsíc	2020,-Kč

Zákon o pomoci v hmotné nouzi ošetřuje výkon této agendy na území celého státu a zároveň obsahuje nástroje, které propojí výplatu dávek s motivačními kroky. Cílem změn je omezit dlouhodobou závislost na sociálních dávkách, poskytnout lidem poradenskou službu a zabránit tak sociálnímu vyloučení. Nová právní úprava finančně zvýhodňuje ty příjemce dávek, kteří budou při řešení své situace aktivní (např. při hledání zaměstnání).

Zákon o pomoci v hmotné nouzi navazuje na nový zákon o životním a existenčním minimu a reaguje na rekonstrukci životního minima. Pro stanovení živobytí osoby využívá i nově zavedeného institutu existenčního minima. Jde o prosazení principu, podle něhož se ten, kdo pracuje, musí mít lépe než ten, kdo se práci vyhýbá.

Společně s výše uvedenými změnami je nově koncipována dávka příspěvek na živobytí. Pokud klient, žádající o dávku pomoci v hmotné

nouzi, nebude aktivně spolupracovat při hledání práce, bude odmítat nabízenou práci nebo jiným způsobem nebude projevovat vlastní snahu o zvýšení příjmu, odrazí se tyto skutečnosti ve výši příspěvku na živobytí. V krajním případě může dojít i k situaci, kdy úřady neuznají žadatele o dávku z uvedeného důvodu za osobu v hmotné nouzi a dotyčný tak nebude mít nárok na příslušné peněžité nebo věcné zabezpečení. Pokud už člověk tuto dávku pobírá, mohou mu úřady vyplácení příspěvku pozastavit nebo příspěvek odejmout.

Dle zákona č.111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi je stanoveno sedm situací spojených s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a mimořádnými událostmi. Nastanou-li tyto situace, je osoba či rodina v hmotné nouzi a má nárok na pomoc. Jde v zásadě o situace, kdy osoba či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb. **Zákon zároveň napomáhá řešení některých nárazových životních situací, které nelze vyřešit jinak, než okamžitou peněžní pomocí.** Důležité je, že každá osoba má nárok na poskytnutí základních informací které vedou nejenom k řešení její situace hmotné nouze, ale i k předcházení jejího vzniku.

Dávkami, kterými se řeší pomoc v **hmotné nouzi**, jsou **příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc.**

Příspěvek na živobytí je základní dávka pomoci v hmotné nouzi řeší nedostatečný příjem osoby či rodiny. V praxi to znamená, že pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem osoby či rodiny částky živobytí, vzniká této osobě či rodině nárok na příspěvek na živobytí. Živobytí osoby či rodiny je stanoveno na základě posouzení, jaký má osoba či rodina příjem a zda si jej může zvýšit, na posouzení majetkových poměrů a na zhodnocení dalších okolností, které výši částky živobytí mohou navýšit (aktivní snaha najít si zaměstnání, dlouhodobé setrvávání ve stavu hmotné nouze, potřeba dietního stravování). Částka živobytí se odvíjí od částek životního a existenčního minima. Pokud osoba prokazatelně projevuje snahu o zvýšení příjmu vlastním přičiněním, bude úroveň jejího živobytí (před dalším možným navýšením) shodná s jejím životním minimem.

Osobě se může částka příspěvku na živobytí zvýšit důvodu nutnosti dodržování dietního stravování. Nově byly vyhláškou MPSV rozděleny různé typy dietního stravování a bylo také přímo právním předpisem stanoveno, který z odborných lékařů může tento daný typ diety potvrdit.

Částka živobytí stanovená zákonem se u osob, jejichž zdravotní stav podle doporučení příslušného odborného lékaře vyžaduje zvýšené náklady na dietní stravování, zvyšuje měsíčně

a) u diety nízkobílkovinné	1320,-Kč,
b) u diety při dialýze	960,-Kč,
c) u diety pankreatické	1000,-Kč,
d) u diety nízkocholesterolové při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii	1000,-Kč,
e) u diety diabetické	1080,-Kč,
f) u diety při onemocnění fenylketonurií	2120,-Kč,
g) u diety při onemocnění celiakií	2680,-Kč,
h) u diety při osteoporóze, pokud celotělová kostní densita poklesla o více než o 25 %, tj T-skóre je horší než -2,5	1040,-Kč,
i) u diety při laktózové intoleranci	1020,-Kč,
j) u diety v těhotenství a při kojení do 1 roku věku dítěte	1050,-Kč.

Odborným lékařem příslušným k potvrzení potřeby příslušného typu diety se rozumí pro dietu :

- nízkobílkovinnou lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo nefrologie,
- při dialýze lékař příslušného oddělení zdravotnického zařízení, kde je osoba v dialyzačním programu,
- pankreatickou lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo gastroenterologie,
- nízkocholesterolovou, při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii, lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo endokrinologie,

- e) diabetickou lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru diabetologie nebo registrující praktický lékař, který má osobu s ohledem na tuto diagnózu v dispenzární péči,
- f) při onemocnění fenylketonurií lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo gastroenterologie, u dětí a mládeže lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru dětská gastroenterologie a hepatologie, nebo registrující praktický lékař pro děti a dorost, který má osobu s ohledem na tuto diagnózu v dispenzární péči,
- g) při onemocnění celiakií lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství nebo gastroenterologie, u dětí a mládeže lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru dětská gastroenterologie a hepatologie, nebo registrující praktický lékař pro děti a dorost, který má osobu s ohledem na tuto diagnózu v dispenzární péči,
- h) při osteoporóze lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru vnitřní lékařství, endokrinologie, revmatologie, ortopedie nebo gynekologie a porodnictví,
- i) při laktózové intoleranci lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru gastroenterologie,
- j) v těhotenství lékař poskytující osobě specializovanou ambulantní péči v oboru gynekologie a porodnictví,
- k) při kojení do 1 roku věku dítěte jeho registrující praktický lékař pro děti a dorostu.

Doplatek na bydlení je druhá dávka pomoci v hmotné nouzi řeší situaci nedostatku příjmu k uhrazení odůvodněných nákladů na bydlení. **Podmínkou pro nárok na tuto dávku je být nájemcem nebo vlastníkem bytu a splňovat podmínky pro nárok na příspěvek na živobytí a na příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory.** Zákon umožňuje poskytnout doplatek na bydlení i ve výjimečných případech, kdy žadatel nemá nárok na příspěvek na živobytí nebo příspěvek na bydlení, případně i žadateli využívajícímu jinou než nájemní formu bydlení. Doplatek na bydlení lze poskytnout, jestliže osoba užívá byt v obci, v níž je hlášena k trvalému pobytu. Zákon stanoví výjimky, kdy se tato podmínka nemusí sledovat. Přesto je vhodné tyto bytové vztahy napravit.

Mimořádná okamžitá pomoc je určena pro osoby, které se ocitnou v takových situacích, které je nutno bezodkladně řešit.

Zákon vytipoval pět takových situací:

- 1) První situace může nastat v momentě, kdy osoby sice neplní podmínky hmotné nouze, ale **hrozí jim vážná újma na zdraví v případě neposkytnutí pomoci okamžitě.**
- 2) Druhá situace řeší pomoc osobám, postiženým **vážnou mimořádnou událostí** (živelní pohromy, vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení, požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie).
- 3) Třetí situace napomáhá osobám, které **nemají dostatečné prostředky, k úhradě jednorázového výdaje** spojeného např. s úhradou poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků.
- 4) Čtvrtá situace pomáhá řešit osobám v hmotné nouzi **potřebu nákupu předmětů dlouhodobé potřeby**, např. rozbité pračky, ledničky., nebo uhradit odůvodněné náklady, vznikající v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí.
- 5) Poslední pátá situace pomáhá řešení situace **osob, ohrožených sociálním vyloučením.** Jde např. o osoby vracející se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí.

2.5 Postoj státu k nezaměstnanosti

Stát se snaží částečně zmírnit míru nezaměstnanosti tzv. aktivní politikou zaměstnanosti. Jedná se o vyčlenění finančních prostředků státu na vytváření nových pracovních příležitostí, udržení stávajících pracovních míst, na aktivity v oblasti veřejně prospěšných prací, na rekvalifikace pracovních sil, na podporu zaměstnanosti osob zdravotně postižených, absolventů škol aj.. Trvalé snížení nezaměstnanosti na území ČR je přímo odvislé od růstu zaměstnanosti, kterému musí předcházet hospodářské oživení. Tomu může napomoci buď soustředěná vládní pomoc nebo cílevědomá politika regionálních samospráv.

Novelizace zákona o zaměstnanosti platná od 1.10.2004 umožnila evidovaným uchazečům o zaměstnání vykonávat za přesně stanovených podmínek pracovní poměr a činnost na základě dohody o provedení práce. Osoby evidované na úřadě práce a osoby pobírající podporu v nezaměstnanosti mají možnost si přivydělat. Výše příjmu je limitována maximálně do výše poloviny minimální mzdy a časově omezena na maximálně 20 hodin týdně. Tato novela zákona, alespoň částečně, pomáhá dlouhodobě nezaměstnaným v jejich těžké situaci.

2.5.1 Státní politika zaměstnanosti

Ministerstvo práce a sociálních věcí, mimo rámec aktivní politiky zaměstnanosti zabezpečované úřady práce, realizuje tři druhy podpor zaměstnanosti ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a CzechInvestem - Agenturou pro podporu podnikání a investic.

2.5.2 Investiční pobídky v gesci MPSV

MPSV má v gesci dvě z pěti investičních pobídek – **podporu tvorby nových pracovních míst a podporu školení a rekvalifikace zaměstnanců**. Investiční pobídky jsou obecně zaměřeny na podporu high-tech výroby a dovoz kapitálu. Investiční pobídky jsou vymezeny v zákoně č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, v platném znění, pobídky v gesci MPSV dále v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (§ 111), vymezená území podpory, vymezené skupiny podporovaných a výše podpor jsou stanoveny Nařízením vlády č. 578/2004 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 515/2004 Sb., o hmotné podpoře na vytváření nových pracovních míst a hmotné podpoře rekvalifikace nebo školení zaměstnanců v rámci investičních pobídek. Právnícké nebo fyzické osobě lze poskytnout investiční pobídky, pokud prokáže, že může splnit všeobecné podmínky stanovené zákonem o investičních pobídkách a zvláštní podmínky stanovené zákonem o zaměstnanosti, resp. zákona o daních z příjmu. (15)

2.5.3 Podpora tvorby nových pracovních míst

Výše podpory činí 200 tis. Kč na jedno nové pracovní místo zřízené na území okresu s mírou nezaměstnanosti nejméně o 50 % vyšší, než je

průměrná míra nezaměstnanosti v ČR, a dalších 50 tis. Kč, zaměstná-li na tomto pracovním místě po dobu delší než jeden rok osobu se zdravotním postižením nebo uchazeče o zaměstnání, který byl veden v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než šest měsíců, nebo výše podpory činí 100 tis. Kč na jedno nové pracovní místo zřízené na území okresu s mírou nezaměstnanosti nejméně o 25 % vyšší, než je průměrná míra nezaměstnanosti v ČR, a dalších 25 tis. Kč, zaměstná-li na tomto pracovním místě po dobu delší než jeden rok osobu se zdravotním postižením nebo uchazeče o zaměstnání, který byl veden v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než tři měsíce. (15)

2.5.4 Podpora rekvalifikace a školení zaměstnanců

Je poskytována pouze na území okresů s mírou nezaměstnanosti nejméně ve výši průměrné míry nezaměstnanosti v ČR, ve výši 35 % z nákladů vynaložených na rekvalifikace a školení. Setřídění okresů podle průměrné míry nezaměstnanosti platné předem na pololetí roku pro účely investičních pobídek vyhlašuje MPSV vždy do 15.ledna a do 15.července daného roku. (15)

2.5.5 Rámcový program pro podporu rozvoje technologických center a strategických služeb

Program byl schválen Usnesením vlády č.1238 ze dne 10. prosince 2003. Cílem Programu je podpora hospodářského rozvoje ČR formou podpory projektů do progresivních technologií a aktivit s vysokou přidanou hodnotou, vedoucích ke zvýšení konkurenceschopnosti v oblasti inovací, informačních technologií a strategických služeb, podpora vytváření nových pracovních míst a podpora zvyšování a změny kvalifikace zaměstnanců. MPSV v rámci Programu poskytuje dotace na částečnou úhradu nákladů na školení a rekvalifikace zaměstnanců na nově vytvořených pracovních místech (MPO v rámci programu poskytuje souběžně dotaci na podnikatelskou činnost). (15)

Základní podmínkou pro účast v tomto programu, resp. čerpání dotace na rekvalifikace a školení zaměstnanců, je:

- v případě technologického centra, centra pro vývoj software, expertního a řešitelského centra a regionálního ústředí nadnárodní firmy vytvoření min.15 nových pracovních míst s investicí min. 15 mil. Kč
- v případě centra zákaznické podpory, high-tech opravárenského centra a centra sdílených služeb (kromě regionálního ústředí nadnárodních firem) vytvoření min. 50 nových pracovních míst s investicí min. 30 mil. Kč (15)

Dotace na školení a rekvalifikace:

Dotaci lze poskytnout na úhradu 30 – 80 % vynaložených nákladů, v závislosti na skutečnostech specifikovaných v uvedeném Programu, maximálně však do výše 100 tis. Kč na osobu, resp. 150 tis. Kč na osobu v případě vytvoření více než 100 nových pracovních míst. Dotace lze poskytnout bez ohledu na výši nezaměstnanosti v daném okrese. (15)

2.5.6 Program pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností

Program byl schválen Usnesením vlády č.566 ze dne 2.června 2004. Cílem programu je podpora tvorby nových pracovních míst v regionech České republiky, které jsou nejvíce postiženy nezaměstnaností, formou podpory projektů směřujících do zpracovatelského průmyslu (včetně fondově méně náročných výrob a služeb), případně některých druhů strategických služeb, prostřednictvím kterých dojde k zavedení nové činnosti nebo rozšíření činnosti stávající, s následným vytvořením nových pracovních míst. Program je určen pro zaměstnavatele, který se v dohodě s MPSV nebo určeným úřadem práce zaváže ke zřízení minimálně 10 nových pracovních míst na území okresů s mírou nezaměstnanosti nad 14 %. Program je vyhlášen na léta 2004 až 2006 a v průběhu jeho platnosti může být měněn z důvodu zajištění souladu s právním řádem České republiky a předpisy Evropské unie. Program plně podporuje cíle Lisabonského procesu v oblasti zaměstnanosti. (15)

Finanční podpora tvorby nových pracovních míst

Výše podpory činí 200 tis. Kč na jedno pracovní místo, nejvýše 46 – 50 % uznatelných nákladů (podle jednotlivých regionů soudržnosti ČR NUTS II.), resp. 61 – 65 % uznatelných nákladů v případě malého a středního podnikání. Uznatelné jsou např. mzdové náklady zaměstnanců umístěných na nově vytvořených pracovních místech, včetně povinných odvodů zaměstnavatele na všeobecné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti. (15)

Finanční podpora na rekvalifikaci a školení zaměstnanců

Výše podpory činí maximálně 30 tis. Kč na jedno pracovní místo, je poskytována pouze na území okresů s nejméně 14% mírou nezaměstnanosti, je poskytována ve výši 35 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů. (15)

2.6 Evropská unie a politika zaměstnanosti členských států EU

O hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států Evropské unie pojednává doporučení Rady EU ze dne 22.7.2003. Dle uvedeného doporučení je nutné sociální politiku členských států EU provádět tak, aby byla důsledně snižována míra nezaměstnanosti, snižovány regionální rozdíly v nezaměstnanosti a zvyšována kvalita nabízených pracovních míst. Každá z členských zemí dle programů EU by měla své sociální politiky směřovat k aktivní složce (zajištění plné zaměstnanosti, kvality a produktivity práce a sociální soudržnosti a začlenění) a preventivní složce (nezaměstnané a neaktivní osoby znovu a včasné začlenit do trhu práce).(16)

Je kladen důraz na tvorbu lepších pracovních míst prostřednictvím podpory podnikání a inovací v příznivém podnikatelském prostředí. V rámci procesu rozvoje podnikatelské aktivity je nutné zajistit rovnováhu pružnosti ochranou podpory konkurenční schopnosti firem, zlepšení kvalitu a produktivitu práce u firem a usnadnit jim přizpůsobení se hospodářským

změnám. V doporučení Rady EU je také uvedena nutnost profesního růstu zaměstnanců a umožnění územní mobility. Důležité faktory pro pracovní migraci.

K otázkám týkajícím se osob zaměstnanců je uváděna nutnost vypracovat národní strategie, tak aby bylo jedince možno zaměstnat po celý jeho životní cyklus, odstranit rozdíly mezi muži a ženami. Pro tento účel bylo vytvořeno opatření, které zajišťuje rovnost mužů a žen na trhu práce, vstupu, návratu a setrvání v něm. Opatření politik by mělo zajišťovat boj s diskriminací, individuální přístup k jednotlivcům a vytvářet přiměřené pracovní příležitosti prostřednictvím pobídek k najímání pracovníků pro zaměstnavatele.

Své místo v politice zaměstnanosti má i nutnost vyvážit vztah mezi příjmem z pracovní činnosti a příjmem v nezaměstnanosti nebo při neaktivitě tak, aby podněcoval ke vstupu, návratu a setrvání na trhu práce.

3 Praktická část

3.1 Cíl praktické činnosti

Cílem praktické části je analyzovat a zhodnotit příčiny vzniku dlouhodobé nezaměstnanosti v regionu Litvínova za období uplynulých čtyř let (2003-2006).

3.2 Popis zkoumaného vzorku

Výběrovým vzorkem pro dotazník byly osoby evidované v registru uchazečů o zaměstnání u Úřadu práce v Litvínově z období 2003-2006. Pro případovou studii byl zvolen klient odboru sociálních věcí Městského úřadu v Litvínově evidovaný v období let 2003-2006, jehož případ je typický pro dokreslení problematiky a pro analýzu statistických podkladů byly využity podklady úřadu práce o rozložení věkové struktury, vzdělanostní struktury a vývoje míry nezaměstnanosti v Litvínově z období let 2003-2006. Tyto podklady jsou každoročně zpracovávány pro zprávy o vývoji nezaměstnanosti a výplat dávek Radě města Litvínova.

3.3 Použité metody

V bakalářské práci byly využity metody sloužící k získávání údajů a také metody ke zpracování dat.

Metody k získávání dat : dotazník, případová studie a obsahová analýza legislativy MPSV (statistické údaje poskytované úřadem práce)

Metody ke zpracování dat : jedná se o matematicko-statistické metody

3.3.1 Popis metod sociálně vědního výzkumu

Sociologická výzkum poskytuje informace, jaká je situace ve společnosti ve zkoumaných oblastech a dle údajů jím zjištěných lze na skutečnosti reagovat. Informace z něj získané **v prvním stupni mají účel poznávací a v druhém stupni účel srovnávací**. Sociologickým výzkumem jsou získávána data objektivní (čísla), o takto získaný údaj se lze opřít.

V sociologickém výzkumu jsou rozeznávány dva druhy získávání informací, a to kvantitativní a kvalitativní.

Kvantitativní výzkum—informace jsou získávány od velkého množství jedinců (1000 lidí reprezentuje celou populaci). Výsledkem kvantitativního výzkumu je číslo (průměr, procento), číslo je ve společnosti vnímáno jako argument, proto je tento typ výzkumu velmi žádaný a ceněný. Informace od respondentů jsou získávány postupně. Je nutné mít pro všechny dotazované stejné podmínky (tedy zajistit stejný způsob sběru dat). Odpověď respondenta je omezena na krátké odpovědi, jsou kladeny jednoduché otázky. Tento způsob je standardizovaný.

Kvalitativní výzkum—informace jsou získávány od malého množství jedinců. Je obtížné zobecnit závěry na celou populaci. Při výběru osob se jedná o omezený vzorek. Výsledkem kvalitativního výzkumu nejsou čísla, ale rozsáhlé popisy (analytické popisy) dané zkoumané skupiny. Z rozhovorů jsou např. sledována podobná tvrzení, která jsou směrodatná a z těchto se pak zpracovává závěr. Při tomto typu výzkumu lze vyjít i z textů (dopisy, deníky a jiné písemnosti). Výhodou této metody je fakt, že lze problém zkoumat do jeho hloubky. Jedná se o způsob nestandardizovaný.

3.3.2 Techniky sběru dat

Techniku sběru dat lze označit jako konkrétní způsob (postup) získání žádaných informací o sociální realitě, která je předmětem výzkumu. Techniky jsou děleny na přímé a nepřímé, a to dle toho, zda při vlastním sběru dat dochází k přímému kontaktu mezi výzkumníkem a zkoumaným.

Techniky přímé – mají přímý kontakt – pozorování, experiment.

Techniky nepřímé - kontakt je zprostředkován – studium dokumentů, dotazníkové techniky, rozhovor, kasuistika (případová studie).

3.3.3 Dotazník

Jedná se o dotazníkovou a nepřímou techniku sběru dat. K jedinci jsou vysílány nějaké dotazy, otázky. Dotazník je vysoce standardizovaná technika, výzkum je označován jako kvantitativní, lze se dotazovat velkého množství respondentů stejným způsobem.

Jde o metodu sloužící k hromadnému zjišťování jevů, např. osobnostních vlastností temperamentových nebo charakterových, postojů, názorů, zájmů apod. (4:33).

Přednosti dotazníku spočívají především v tom, že jsou časově méně náročné a lze jimi získat hodně údajů v poměrně krátkém časovém úseku od více osob současně. K negativním stránkám dotazníkových metod patří hlavně nedostatek. Omezení osobního kontaktu a jejich závislost na schopnosti introspekce u respondentů a ochotě pravdivě vypovídat. (4:34)

Technika tvorby dotazníku spočívá ve stanovení jeho částí. První část dotazníku tvoří úvod. Zde je uvedena informace k čemu dotazník slouží, výzkumník se představí, uvede informaci o anonymitě a informaci o způsobu označení odpovědí. Po úvodu jsou uvedeny vlastní dotazníkové otázky.

Struktura dotazníkových otázek:

Otázky jsou rozděleny do několika částí. **Otázky úvodní** jsou zpravidla obecné a jednoduché, **otázky středové** jsou zásadní pro výzkum, náročnější na přemýšlení, **otázky závěrečné** bývají opět jednoduché, do této části dotazníku bývají umístěny otázky sociodemografické-identifikační (věk, vzdělání, pohlaví, rodinný stav, postavení, životní styl, vybavení domácnosti atd.).

Řazení otázek:

Při řazení otázek je nutné dávat pozor na HALO EFEKT. Jedná se o moment, kdy řazení a formulace otázek ovlivňují odpovědi na následující otázky.

Pravidla formulace otázek:

- každá otázka se ptá pouze na jednu věc
- otázka nesmí obsahovat cizí slova
- otázky nesmí být sugestivní
- otázky by měly být zdvořilé

Varianty odpovědi na otázky

Varianty odpovědi na otázky jsou nazývány škály. Odpovědi musí být řazeny od jednoho bodu k druhému vyváženě. U odpovědi nesmí chybět žádná varianta, a odpovědi se nesmí překrývat. Je vhodné mít hodnocení čtyř bodové a možnost odpovědi „nevím“ není vhodné řadit doprostřed škály.

Typy otázek:

- **otevřené** – na otázku respondent odpovídá sám (vlastními slovy)
- **uzavřené** – na otázku respondent odpovídá výběrem z možností
- **uzavřené výběrové** – na otázku respondent odpovídá výběrem z nabídnutých možností, pouze jedna odpověď
- **uzavřené výčtové** - na otázku respondent odpovídá výběrem z nabídnutých možností, může označit více odpovědí
- **uzavřené alternativní** – označují varianty (ano-ne, muž-žena)
- **uzavřené filtrační** – jedná se o otázky typu, kdy je ovlivněno, zda bude respondent odpovídat na následující otázku (př. Vlastníte osobní automobil ano-ne, pokud respondent odpoví ne, nemá význam, aby odpovídal např. jak často kupuje PHM).

3.3.4 Obsahová analýza

Jedná se o studium různých dokumentů. V dokumentech se zkoumá jejich obsah. Obsahovou analýzu lze provádět ve standardizované podobě (pak se jedná o zjištění kvantitativních údajů) nebo ve formě nestandardizované (údaje zjištěné jsou kvalitativní). Jedná se o nepřímou techniku sběru dat.

Mezi druhy zkoumaných dokumentů jsou řazeny **dokumenty sloužící k šíření informací** (noviny, letáky, media, teletext), **dokumenty sloužící ke shromažďování informací** (kroniky, spisové složky, osobní složky, telefonní seznamy, podnikové databáze), **ostatní dokumenty** (deníky, dopisy, obsahy e-mailů, SMS).

3.3.5 Případová studie

Je označována jako kazuistika. Jedná se o studium jednotlivého případu a jeho popis, slouží k lepšímu pochopení a ilustraci určitého případu. Vykresluje případy jak atypické, hraniční, tak i zcela typické s charakteristickými rysy. (4:40)

3.4 Stanovení předpokladů

Bakalářská práce se zabývá problematikou příčin dlouhodobé nezaměstnanosti. Toto téma bylo vybráno a zpracováno s cílem popsat a analyzovat hlavní příčiny dlouhodobé nezaměstnanosti v regionu Litvínova za období uplynulých čtyř let (2003-2006). Blíže je bakalářská práce zaměřena na vytipování jednotlivých možných příčin nezaměstnanosti jako takové a ověření, na kterých z těchto příčin je nejvíce závislá dlouhodobá nezaměstnanost v regionu Litvínova.

Stanovení předpokladů:

- 1. Lze předpokládat, že 50% dotazovaných nezaměstnaných je evidována na úřadě práce déle než 6 měsíců.*
- 2. Lze předpokládat, že u 75% dotazovaných nezaměstnaných, kteří jsou evidováni déle než 6 měsíců, je příčinou nezaměstnanosti nízké dosažené vzdělání (základní nebo vyučení bez maturity).*
- 3. Lze předpokládat, že nejvíce dotazovaných nezaměstnaných, kteří jsou evidováni déle než 6 měsíců, se pohybuje ve věkové hranici 27-49 let.*

3.5 Získaná data a jejich interpretace

Pro bakalářskou práci byly využity dotazník, případová studie a obsahová analýza legislativy MPSV (statistické údaje poskytované úřadem práce).

- **dotazník** – pro uchazeče o zaměstnání registrované na Úřadě práce v Litvínově. Byl učen pro cca 50 klientů. Cílem dotazníku bylo zjistit, zda má vliv na dlouhodobou nezaměstnanost v regionu Litvínova věk, vzdělání, pohlaví, zda nezaměstnaní spoléhají na pomoc státu ve formě výplat dávek nebo zprostředkování zaměstnání za pomoci úřadu práce, či si zaměstnání hledají sami vlastními silami a jsou ochotni do zaměstnání dojíždět.
Dotazníková metoda byla zvolena z důvodu získání většího množství údajů od více osob za krátké časové období. K vypracování byl využit standardizovaný dotazník, ve kterém je kombinace otevřených i uzavřených otázek. Čas na vyplnění dotazníku nepřesahuje 15 minut.
- **1 případová studie** – má doplňující charakter a poslouží k dokreslení představy o možných následcích dlouhodobé nezaměstnanosti na jedince. Kazuistika byla získána za pomoci anamnézy, rozhovorů a studia dokumentace.
- **obsahová analýza** - pro obsahovou analýzu byly využity statistické údaje MPSV o vývoji míry nezaměstnanosti, věkové a vzdělanostní struktury v regionu Litvínova za období let 2003-2006. Dále byly čerpány údaje z materiálů pro Radu města Litvínova za období let 2003-2006, a to hodnocení vývoje nezaměstnanosti v Litvínově.

3.5.1 Dotazník

K analýze byl použit anonymní standardizovaný dotazník (viz příloha č.1 bakalářské práce), který byl rozdán v počtu 60 ks v průběhu měsíce února a března 2007. Vraceno jich bylo 58 ks, **zpracováno bylo 54 ks**. 4 dotazníky nebyly do zkoumaného vzorku zařazeny z důvodu jejich chybného vyplnění. 54 respondentů tedy tvoří vzorek (100%).

Tabulka č.1.

Údaje o dotazníku	Počet dotazníků (v ks)	Počet dotazníků (v %)
rozdáno	60	111 %
vráceno	58	107 %
zpracováno	54	100 %

Vyhodnocení otázek č.1, 5

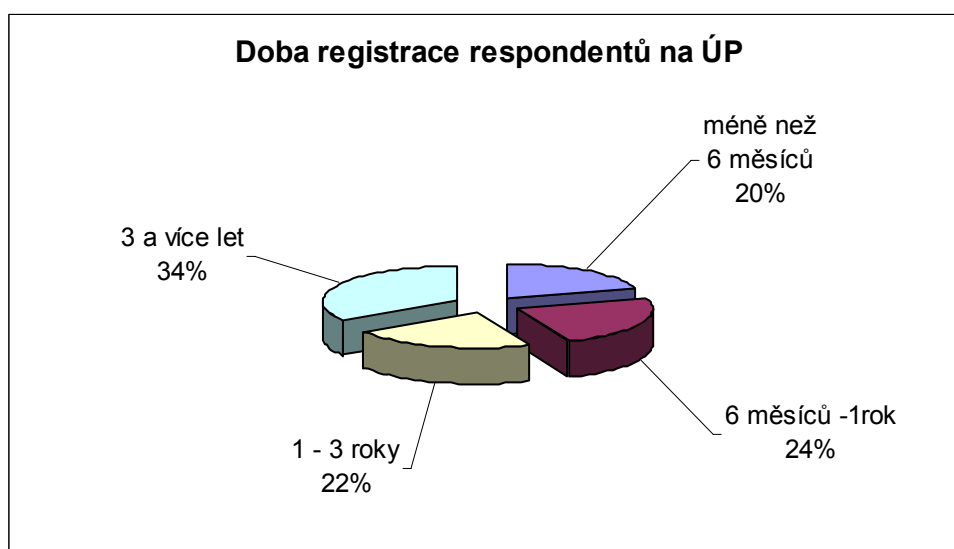
Otázka : *Uveďte, prosím, jak dlouho trvá Vaše současná nezaměstnanost?*

Otázka : *Pokud jste doplácen(a) dávkou sociální péče, uveďte, prosím, jak dlouho.*

Tabulka č.2.

Odpověď	Méně než 6 měsíců	6 m-1 rok	1-3 roky	3 roky a více
počet odpovědí	11	13	12	18
vyjádřeno v %	20 %	24 %	22 %	34%

Graf.č.1

Z výše uvedeného přehledu v tabulce č.2 a grafu č.1 vyplývá, že z dotazovaných 54 respondentů je 43 registrováno v databázi uchazečů o zaměstnání po dobu 6 měsíců a více, tento údaj ze zkoumaného vzorku činí 80%.

Tabulka č.3

Odpověď	méně než 6 měsíců	6 m-1 rok	1-3 roky	3 roky a více	není doplácen(a)
počet odpovědí	11	8	12	13	10
vyjádřeno v %	20 %	15 %	22 %	24 %	19 %

V otázce č.5 byla řešena skutečnost o závislosti respondentů registrovaných na úřadě práce na výplatě dávek sociální péče. Z celkového počtu 54 respondentů označilo 44 (81%), že jsou na pomoci státu ve smyslu výplat sociálních dávek závislí. Pouze 10 (19 %) dávku nepobíralo.

Z uvedeného přehledu v tabulkách 2 a 3 vyplývá spojitost mezi délkou evidence na úřadě práce a vyplácením sociálních dávek.

Vyhodnocení otázky č.2 a 3

Otázka: Uved'te, prosím, co bylo důvodem k ukončení Vašeho posledního zaměstnání.

Otázka: Pracoval(a) jste naposledy v oboru, ve kterém jste vzdělán(a)?

Tabulka č.4

Odpověď	zkuš. doba	Doba určitá	org. důvody	Vztahy	finan. hodn.	prac. podm.	Po MD	nikdy neprac.	v oboru Ano	v oboru ne
počet odpovědí	2	11	12	2	5	3	7	12	26	16
vyjádřeno v %	4 %	20 %	22 %	4 %	9 %	6 %	13%	22 %	62 %	38 %

Otázka číslo 2 vyjadřuje odpověď respondentů na skutečnost, která zapříčinila ukončení pracovního poměru. Z tabulky č.3 vyplývá, že z dotazovaných 54 respondentů 12 (22%) skončilo pracovní poměr z organizačních důvodů, 11 (20%) mělo pracovní poměr na dobu určitou, 7 (13%) je v evidenci úřadu práce po ukončení mateřské dovolené, 5 (9%) ukončilo pracovní poměr z důvodu nízkých příjmů, pro 3 (6%) byly v zaměstnání nevyhovující podmínky, pro 2 (4%) byly v zaměstnání špatné vztahy a stejný počet 2 (4%) ukončily pracovní poměr ve zkušební době. Z tohoto počtu 54 respondentů 12 respondentů před evidencí na úřadě práce nikdy nepracovalo.

Otázka č.3 byla doplňující k osobám, které pracovaly. Ze 42 osob (42 respondentů tvoří 100%) , které byly před evidencí na úřadě práce zaměstnány pracovalo 26 (62%) v oboru, ve kterém se vyučily nebo vystudovaly a 16 (38%) bylo zaměstnáno mimo obor.

Vyhodnocení otázky č.4

Otázka : Uved'te, prosím, jaké využíváte způsoby při hledání zaměstnání

Tabulka č.5

Odpověď	spoléhá na ÚP	hledá sám(a)	pracují nelegálně	zajištění státem
počet odpovědí	18	29	0	7
vyjádřeno v %	33 %	54 %	0	13 %

Z otázky č.4 vyplývá, že z celkového počtu 54 dotazovaných respondentů 29 (54%) hledá zaměstnání bez toho, aniž by spoléhali na pomoc úřadu práce, 18 (33 %) naopak spoléhá pouze na úřad práce, 7 (13%) zaměstnání nehledá vůbec (v dotazníku bylo uvedeno, že jsou zajištěni dávkami sociální péče, či podporou v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci). Odpověď z titulu nelegálního zaměstnání neoznačil žádný z respondentů. Autorka práce se domnívá, že informace o zaměstnání bez platné pracovní smlouvy neodpovídá skutečnosti, neboť dotazníky byly distribuovány přímo pracovníky úřadu práce a tato informace by respondentům přinesla, při kladné odpovědi, mnoho problémů.

Vyhodnocení otázky č.6

Otázka : *Pokud by Vám bylo nabídnuto zaměstnání mimo místo Vašeho bydliště, jste ochoten (ochotna) do zaměstnání dojíždět nebo bydlet v místě zaměstnání např. na ubytovně či v podnájmu?*

Tabulka č.6

Odpověď	rozhodně ano	spíše ano	rozhodně ne	spíše ne	nevím
počet odpovědí	3	9	18	20	4
vyjádřeno v %	6	17	33	37	7

Odpovědi k otázce č.6 vyjadřují, že 38 (67%) respondentů, by nebylo ochotno dojíždět do vzdálenějšího zaměstnání nebo dokonce v místě jeho výkonu bydlet. Alternativu ano označilo 12 (23 %) respondentů, 4 (7%) neví, jak by se zachovalo.

Vyhodnocení otázky č.7 a 8

Otázka : *Setkal(a) jste se při hledání zaměstnání s formami diskriminace a nerovného zacházení jako jsou například hodnocení barvy pleti, sexuální orientace, zdravotního stavu, rodinného stavu nebo povinnosti k rodině, věku, pohlaví, případného budoucího mateřství, náboženství aj.?*

Otázka : *Pokud jste na otázku č.7. odpověděl(a) ano, uveďte, prosím, o jaký druh diskriminace se jednalo?*

Tabulka č.7

Odpověď	ano	ne	zdraví	děti	národnost	věk	pohl. ženy	samoživit.	Jiné	žádná
počet odpovědí	19	35	2	5	3	4	2	1	2	35
vyjádřeno v %	35%	65%	11%	26%	16%	20%	11 %	5 %	11%	65%

Otázky č.7 a 8 se týkaly diskriminace při hledání zaměstnání. U otázky č.7 odpovědělo z 54 dotazovaných respondentů celkem 35 (65%), že se s projevy diskriminace nesetkalo vůbec a 19 (35%) se s diskriminací setkalo.

Na otázku č.8, která se zabývala konkrétními projevy diskriminace při hledání zaměstnání odpovědělo uvedlo 5 respondentů důvod diskriminace péči o děti, 4 respondenty odmítly zaměstnat z důvodu věku (nad 50 let), 3 respondenty z národnostních důvodů (Romové), 2 respondenty z důvodu nepříznivého zdravotního stavu, 2 respondenty z důvodu pohlaví (ženy), 2 respondenty z jiných důvodů (1 dálkový student VŠ, 1 nevhodné poznámky na adresu respondenta) a 1 respondent označil jako důvod diskriminace to, že je samoživitel.

Vyhodnocení otázek č.9, 10, 11, 12

Otázka : *Uveďte, prosím, Vaše pohlaví.*

Otázka : *Uveďte, prosím, Váš věk.*

Otázka : *Uveďte, prosím, Váš rodinný stav.*

Otázka : *Uveďte, prosím, Vaše nejvyšší dosažené vzdělání.*

Tabulka č.8

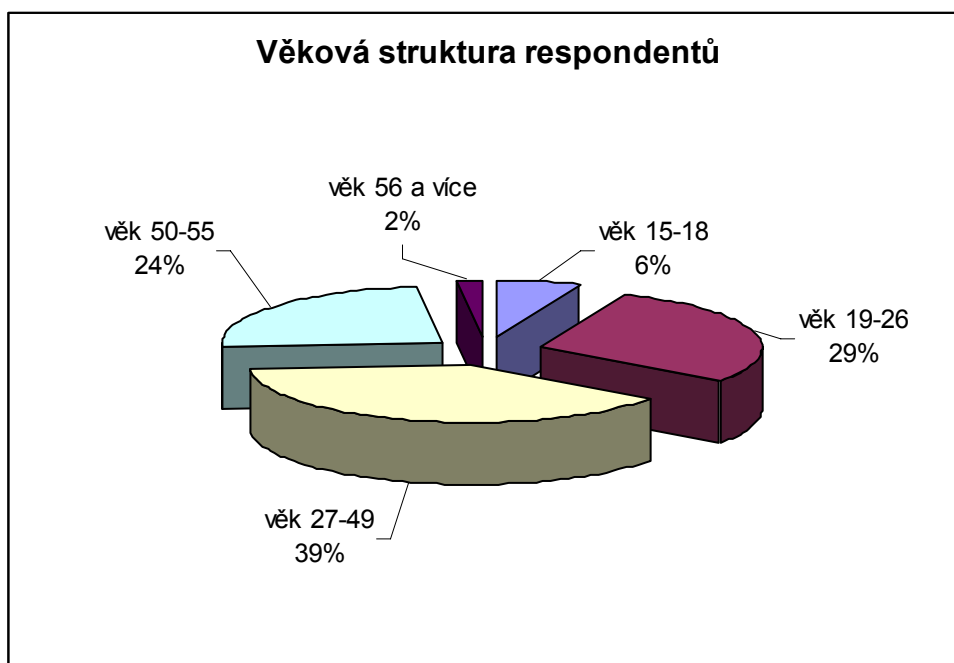
Odpověď	žena	muž	rozved.	vdaná ženatý	ovdovělí	družský vztah	svob.
počet odpovědí	25	29	2	20	1	5	26
vyjádřeno v %	46%	54%	4%	37%	2%	9%	48%

Otázky 9 a 11 byly vytvořeny pouze k dokreslení informací o respondentech. Z 54 dotazovaných bylo 29 (24%) mužů a 25 (46%) žen. Z celkového počtu 54 respondentů bylo 26 (48%) svobodných, 20 (37%) v manželství, 5 (9%) v družském vztahu, 2 (4%) rozvedení a 1 (2%) ovdovělý.

Tabulka č.9

Odpověď	věk 15-18	věk 19-26	Věk 27-49	věk 50-55	věk 56 a více
počet odpovědí	3	16	21	13	1
vyjádřeno v %	6 %	29 %	39 %	24 %	2 %

Graf č.2

Otázka č.10 poskytuje informaci o věkovém rozložení respondentů. Z výše uvedených údajů je zřejmé, že z celkového počtu 54 respondentů byly ve věku 15-18 let 3 osoby (6%), ve věku 19-26 let 16 osob (29%) - tedy věk, kdy se jedinec připravuje na budoucí povolání byl ze zkoumaného vzorku obsažen celkem v počtu 19 osob (35%), ve věku 27-49 let 21 osob (39%), ve věku 50-55 let 13 osob (24%) a 1 osoba starší 56 let (2%).

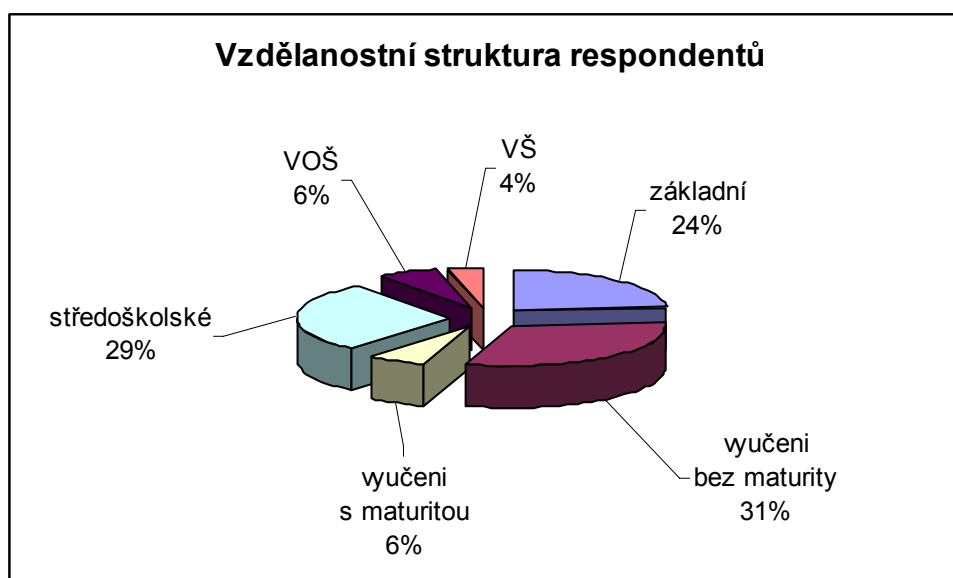
Ve věkové hranici 19-26 let jsou především absolventi učilišť a různých typů škol. Jejich nezaměstnanost plyne především z nulové praxe pro zaměstnavatele. Věková skupina osob 27-49 let, zde jsou lidé v produktivním věku, na jejich nezaměstnanosti se může projevit např. závislost na pomoci státu, nízká kvalifikace a tím málo pracovních příležitostí v místě s vysokou mírou nezaměstnanosti. Osoby ve věkové

hranici 50-55 let jsou v mnoha případech pro potencionální zaměstnavatele nezajímavé právě pro svůj věk.

Tabulka č.10

Odpověď	základní	vyučení bez mat.	vyučení s mat.	středoškol.	VOŠ	VŠ
počet odpovědí	13	17	3	16	3	2
vyjádřeno v %	24 %	31 %	6 %	29 %	6 %	4 %

Graf č.3

Otázkou č.12 měla být prokázána nebo vyvrácena skutečnost, že se na nezaměstnanosti podílí mimo jiné také stupeň vzdělání uchazeče o zaměstnání. Dle přehledu z tabulky č.10 a grafu č.3 je patrné, že z 54 respondentů dosáhlo 13 (24%) základního vzdělání, 17 (31%) je vyučeno bez maturity, tedy ze zkoumaného vzorku bylo celkem 30 osob s nízkým vzděláním (55%), 3 (6%) je vyučeno s maturitou, 16 (29%) dosáhlo středoškolského vzdělání, 3 (6%) vzdělání vyššího odborného a 2 (4%) vzdělání vysokoškolského.

Interpretace získaných dat z dotazníkového průzkumu

Dlouhodobá nezaměstnanost je pro statistické údaje vykazována v době vedení v registru uchazečů o zaměstnání 12 měsíců a více. Ze

zkoumaného vzorku 54 osob, bylo evidováno déle než 12 měsíců 30 osob, což činí 56% ze zkoumaného vzorku.

Z dotazníku je také zřejmé, že z celkového počtu respondentů je celých 80% v evidenci úřadu práce déle než šest měsíců, přičemž doba pobírání podpory v nezaměstnanosti činí obvykle také stejné časové období (6 -12 měsíců). Z údaje o nejpočetnější věkové skupině respondentů (věk 27-49 let, doba pobírání podpory v nezaměstnanosti úřadu práce je šest měsíců) lze usoudit, že po ukončení výplaty podpory úřadem práce, zůstali tito respondenti dále v evidenci a přešli na výplatu dávek sociální péče. Tato souvislost byla dle tabulek č.2 a 3 dotazníkem prokázána.

Nejčastějším důvodem respondentů k ukončení pracovního poměru byly ve 22% **organizační důvody**, v 20% **byl pracovní poměr ukončen po uplynutí doby určité**. Osoby, které před evidencí na úřadě práce pracovaly, byly zaměstnány v oboru, na který se připravovaly vyučením nebo studiem.

Respondenti uvedli, že v **54% si hledají své nové zaměstnání sami**, 33% spoléhá na nabídky úřadu práce, **13% zaměstnání nehledá vůbec** (v dotazníku uveden údaj zajištění z dávek sociální péče nebo podpory v nezaměstnanosti či při rekvalifikaci).

Respondenti také uvedli, že v případě zaměstnání mimo bydliště nejsou v 67% ochotni dojíždět nebo se za zaměstnáním přestěhovat.

Několik otázek dotazníku bylo věnováno otázce diskriminace při hledání zaměstnání. Z celkového počtu 54 respondentů se jich 19 (35%) s touto skutečností setkalo. Jako **nejčastější diskriminační faktory** byly uvedeny **péče o děti, věk uchazeče o zaměstnání**, důvody národnostní, faktor zdravotního stavu a pohlaví (zejména u žen). Autorka práce se domnívá, že se v praxi tedy potvrdilo, že z hlediska věku jsou rizikovou skupinou osoby do 26 let nebo osoby starší 50 let. Absolventi škol jsou většinou znevýhodněni nedostatečnou praxí v oboru, který studovali. Naopak osoby ve věku 50 let a více mohou nabídnout pracovních zkušeností mnoho, bohužel jsou v předdůchodovém věku, v některých případech se přidružují i zdravotní problémy, neovládají moderní technologie, proto o ně není mezi zaměstnavateli velký zájem.

Z hlediska rodinného stavu převažovali respondenti svobodní a přesto z předchozích odpovědí vyplývá, že nejsou ochotni do zaměstnání dojíždět. Rozložení pohlaví bylo vyrovnáno. Dotazníkového průzkumu se zúčastnilo 29 mužů a 25 žen.

Věková struktura respondentů prokázala nejvíce nezaměstnaných ze zkoumaného vzorku ve věku 27- 49 let, 21 osob (39%), do 26 let 19 osob (35%).

Vzdělanostní struktura potvrdila nejvíce nezaměstnaných mezi respondenty vyučenými bez maturity 17 osob (31%), středoškoláky 16 osob (29%) a u osob se základním vzděláním 13 (24%). Tedy z celkového počtu 54 respondentů bylo 30 osob (55%) osob s nízkým vzděláním. Autorce práce se v rámci vzdělání respondentů a jeho vlivu na nezaměstnanost potvrdily její předpoklady, které vycházejí i z dlouholeté praxe. Osoby s nízkým dosaženým vzděláním jsou hůře rekvalifikovatelné, není pro ně mnoho vhodných rekvalifikačních programů. V mnoha případech se pohybují v nízkých sociokulturních podmínkách a mají špatné sociální návyky. Pro osoby tohoto stupně vzdělání je také velmi složité za zaměstnáním dojíždět, či se s celou rodinou do jiné lokality přestěhovat.

3.5.2 Obsahová analýza statistických podkladů

Pro obsahovou analýzu byly využity statistické údaje MPSV o vývoji míry nezaměstnanosti, věkové a vzdělanostní struktuře v regionu Litvínova za období let 2003-2006. Dále byly čerpány údaje z materiálů pro Radu města Litvínova za období let 2003-2006, a to hodnocení vývoje nezaměstnanosti v Litvínově.

Přehled míry nezaměstnanosti v regionu Litvínov 2003-2006

Rozsah nezaměstnanosti se měří ukazatelem míry nezaměstnanosti. Ta vyjadřuje poměr počtu nezaměstnaných k počtu ekonomicky aktivních lidí.

Tabulka č.11

Rok	2003	2004	2005	2006
Počet uchazečů	3403	3433	3409	3109
Počet ekonom. aktivních obyvatel	14190	14190	14190	14190
Míra nezam. %	23,98	24,19	24,02	21,49

Věková struktura uchazečů o zaměstnání v regionu Litvínov 2003-2006

Věková struktura ukazuje, jak jsou zastoupeny věkové kategorie mezi uchazeči o zaměstnání.

Tabulka č.12

Věk	do	20	25	30	35	40	45	50	55	60	muži	ženy
Roky	19	24	29	34	39	44	49	54	59	a více		
2003	136	274	502	396	372	300	390	434	269	30	1733	1670
2004	119	519	486	448	372	332	367	453	302	35	1689	1744
2005	97	509	449	468	366	324	347	448	356	45	1604	1805
2006	166	439	424	421	325	298	309	392	300	35	1440	1669

Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání , složení ženy-muži v regionu Litvínov 2003-2006

Vzdělanostní struktura ukazuje, jaké zastoupení má mezi uchazeči o zaměstnání jednotlivý stupeň dosaženého vzdělání, z odkazu na pohlaví lze usoudit, kdo z uchazečů setrvává v evidenci uchazečů dále.

Tabulka č.13

Stupeň vzdělání roky	A	B	C	D	E	H	J	K	L	M	J	K	L	M
2003	0	0	1416	0	46	1349	26	76	114	333	6	6	31	0
2004	0	0	1494	0	63	1300	15	70	120	333	4	4	29	1
2005	0	0	1452	0	64	1310	14	82	118	329	4	8	28	0
2006	1	23	1349	0	70	1139	14	58	115	293	6	11	30	0

Legenda stupně vzdělání:

A bez vzdělání

B neúplné základní

C základní vzdělání

D nižší střední vzdělání

E nižší střední odborné vzdělání

H stř. odb. vzdělání s výuč. listem

J stř. bez maturity a výuč. listu

K úplné střední všeobecné vzdělání

L ÚSO (SOU, SOŠ) s maturitou

M ÚSO(SOŠ, ÚSV), pomaturitní stud.

N vyšší odborné vzdělání

R bakalářské vzdělání

T vysokoškolské vzdělání

V doktorské vzdělání

Interpretace získaných dat z obsahové analýzy dokumentů

Dle dostupných podkladů byla míra nezaměstnanosti v regionu Litvínova v letech 2003-2006 vyrovnaná. V roce 2006 se mírně snížila, ale stále přesahuje 20% v porovnání s mírou registrované nezaměstnanosti v ČR k 31. 3. 2007, která činila 7,3 %.

Dle statistických podkladů je za sledované časové období let 2003-2006 nejvíce nezaměstnaných ve věkovém rozmezí 20-30 let, věkové rozpětí 35-45 nepatří statistiky mezi nevyšší, i když je také hojně zastoupené a opět je vykázován vyšší počet osob ve věkovém rozmezí 50-54 let. I tato metoda autorce práce potvrdila, že osoby ve věkové hranici do 30 let mají na trhu práce velký problém. V regionu s vysokým procentem nezaměstnanosti se tento problém umocňuje tím, že vhodná pracovní místa jsou již obsazena a jedinec, pokud pracovat chce, musí za zaměstnáním do jiného regionu. Dle tabulky č.12 ve věkové kategorii 25-19 let je zřejmé snížení počtu registrovaných osob na úřadě práce v letech 2003-2006. Vliv může mít více faktorů např. případné mateřství žen, odchod do zahraničí za prací, již zmiňovaný odchod za prací do jiného regionu. Tyto skutečnosti však jsou pouze domněnky autorky, neboť v tomto kroku tyto skutečnosti nebyly předmětem výzkumu, pouze z dokladované evidence vyplynuly.

V rámci vzdělanostní struktury bylo nejvíce nezaměstnaných mezi osobami se vzděláním základním a mezi vyučenými bez maturity. Jedná se tedy o osoby s nízkým vzděláním. Region Litvínova je rozložen v bývalém hnědouhelném revíru. Velkou část zaměstnanců dříve tvořili horníci a jejich rodiny. Tyto osoby k výkonu své profese nepotřebovaly jiné vzdělání než vyučení. V tomto regionu je také velká koncentrace národnostních menšin, zejména romské populace. Tyto osoby mají obvykle velmi nízké vzdělání. V současné době autorka práce zaznamenává příliv osob s nízkým vzděláním, v mnoha případech evidovaných na úřadě práce, jako žadatele o dávky pomoci v hmotné nouzi po změně trvalého pobytu. V Litvínově a okolí jsou velmi nízké ceny nemovitostí (zejména bytů v panelových domech) a byty v této oblasti nakupují nájemci z velkých měst pro osoby,

kterým je třeba zajistit náhradní bydlení. I tato skutečnost se ve zvýšení dlouhodobé nezaměstnanosti v regionu promítá.

3.5.3 Případová studie

• Uvedení do problematiky

V kazuistice je popisován případ 50letého muže, pana Jiřího, který byl v rámci útlumu těžby uhlí propuštěn z pracovního poměru. Byl zaměstnán 17 let jako směnový provozní elektrikář. Setkání s ním proběhlo v době, kdy byl po ukončení pracovního poměru a dostavil se na Městský úřad v Litvínově s žádostí o poskytnutí dávky sociální péče. Sociální potřebnost byla posouzena kladně a dávka sociální péče přiznána. Situace tohoto muže byla sledována po dobu dvou let referentem, který podmínky pro výplatu jeho dávky hodnotil.

• Použité metody k získávání informací o případu a jejich rozbor

Při získávání informací o p.Jiřím byla použita metoda osobní i rodinné anamnézy, metoda studia dokumentace, metoda volného i řízeného rozhovoru. V rozhovoru byly získány anamnestické údaje potřebné ke zpracování žádosti, přebrány písemné doklady pro ověření tvrdých dat a kladeny otázky k jejich doplnění.

Poznatky z uvedených metod byly využity sociálním pracovníkem k utvoření si celkového pohledu na sociální situaci p.Jiřího, který žádal o poskytnutí dávky sociální péče.

Získané informace byly použity jako podklad pro posouzení sociální potřebnosti a následného přiznání a vyplácení dávky sociální péče. V průběhu dvou let, kdy byl p.Jiří evidován na odboru sociálních věcí, došlo k závažným změnám v jeho životě.

• Osobní anamnéza

Panu Jiřímu bylo v době našeho setkání 50 let, byl vyučen v oboru elektrikář bez maturitní zkoušky, celková doba výkonu zaměstnání i se započítáním vojenské služby byla ke dni propuštění ze zaměstnání 32 let,

z toho v posledním zaměstnání setrval 17 let. Rodiče již neměl, informace o sourozencích nebyla zjištěna.

- ***Rodinná anamnéza***

Pan Jiří byl podruhé ženatý, druhé manželství bylo bezdětné a ke dni setkání trvalo 10 let. Současná manželka zaměstnána jako výpravčí, také u ní se jednalo o druhé manželství, z prvního manželství narozeny dvě děti, samostatné, dospělé. Z prvního manželství p.Jiřího narozena dcera, v době našeho setkání již samostatná, mající vlastní rodinu.

- ***Studium dokumentace***

Studiem předložené dokumentace zjištěny informace, které byly použity jako podklad pro posouzení sociální potřeby a následného přiznání a vyplácení dávky sociální péče.

Z občanského průkazu ověřena tvrdá data (datum narození, rodinný stav, trvalý pobyt, rodné číslo), ze zápočtového listu ověřeno datum ukončení pracovního poměru (30.11.2001), doba zaměstnání v uhelných dolech (17 let), důvod ukončení pracovního poměru (organizační změna), poskytnutí náhrady (pětiměsíční odstupné). Dále byly předloženy údaje týkající se registrace na úřadě práce, přiznání podpory v nezaměstnanosti, rodinného stavu pana Jiřího (oddací list) a s tím související doklady k osobě manželky (pracovní smlouva a výše mezd za uplynulých šest měsíců). K výpočtu částky k zajištění nezbytných nákladů na domácnost předloženy doklady k současnému bydlišti pana Jiřího (nájemní smlouva, doklady o předpisu výše záloh za nájemné, za služby spojené s užíváním bytu, elektrickou energii, plyn a doklad o jejich úhradách).

- ***Rozhovor***

S panem Jiří byl veden rozhovor direktivní (řízený), jehož cílem bylo upřesnit údaje týkající se dávky sociální péče. V průběhu doby, kdy již byla dávka sociální péče vyplácena, obvykle při kontaktních návštěvách, sděloval pan Jiří v rozhovoru nedirektivním (volném) skutečnosti měnící jeho rodinou i osobní situaci.

- ***Popis zjištěných skutečností***

Období listopad 2001-duben 2002

Poprvé došlo k setkání s p.Jiřím v době, kdy byl krátce po ukončení pracovního poměru a na odbor sociálních věcí přišel podat žádost o dávku sociální péče. Z předloženého zápočtového listu bylo zjištěno, že dne 30.11.2001 byl propuštěn z pracovního poměru, v uhelných dolech pracoval jako směnový elektrikář, byl zaměstnán 17 let. Poslední příjem mu byl vyplacen v měsíci prosinci. S poslední mzdou byl při odchodu ze zaměstnání vyplacen pětinasobek měsíčního odstupného. U osob, které byly zaměstnány v hlubině po určitou dobu, přistoupil zaměstnavatel k výplatě tzv. zvláštního příspěvku horníků. Na tento příspěvek nevznikl p. Jiřímu nárok. Pan Jiří byl podle potvrzení úřadu práce v evidenci úřadu práce od 1.12.2001, nárok na hmotné zabezpečení úřadu práce vznikl, vypláceno bylo po dobu šesti měsíců. V době podání žádosti o dávku byl p.Jiří deset let ženatý, jak bylo zjištěno podle oddacího listu. Manželka byla zaměstnána jako výpravčí, neměli žádné vyživovací povinnosti k nezaopatřeným dětem. Pan Jiří měl dceru z prvního manželství, tato žila již samostatně. Manželka měla dvě dospělé děti z předchozího manželství.

Protože dávka sociální péče zahrnuje také složku odůvodněných nákladů na domácnost, byla předložena nájemní smlouva k bytu, doklady o úhradě zálohy za dodávku elektrické energie a plynu. Z potvrzení o nájmu byl patrný malý dluh. Předložen byl i doklad o uznání dluhu na nájmu a stvrzenky o splátkách dluhu podle splátkového kalendáře.

Při posuzování nároku na dávku bylo zjištěno, že současný příjem pana Jiřího (hmotné zabezpečení úřadu práce) spolu s příjmem jeho manželky ze zaměstnání je dostatečný k pokrytí nejnutnějších nákladů a žádost o poskytnutí dávky sociální péče byla zamítnuta.

Období květen 2002-říjen 2002

Pan Jiří se znovu dostavil na odbor po uplynutí podpůrní doby (hmotné zabezpečení bylo vypláceno po dobu šesti měsíců). Při jednání uvedl, že je v současné době zcela bez finančních prostředků a žádal o nové posouzení nároku na dávku sociální péče.

Byla sepsána žádost, znovu ověřena tvrdá data z doložených dokumentů (zápočtový list, občanský průkaz, potvrzení o evidenci na úřadě práce). Byl učiněn dotaz na trvání pracovního poměru manželky. Na tento dotaz sdělil p.Jiří, že manželka podala žádost o rozvod manželství, neshody mezi oběma manžely trvaly již delší dobu, ale k jejich prohloubení došlo v době, kdy přišel o zaměstnání a byl z větší části závislý na jejích příjmech. Při návštěvě bylo patrné, že je pod vlivem alkoholu, jeho oblečení bylo potřísněné, dle něj se dalo usoudit, že převážnou část dne tráví venku. Na dotaz, kde v současné době p.Jiří bydlí odpověděl, že se s manželkou v bytě nezdržuje, bydlel chvíli u dcery, ale soužití bylo problémové. Manžel dcery p.Jiřího doma nechtěl. V současné době bydlí různě po známých. Panu Jiřímu byla na přechodnou dobu zajištěna místnost k přespaní v městském zařízení k tomuto účelu zřízeném. Jedná se o místnost, za kterou se neodvádí žádná platba a lze zde pouze přenocovat. Po převzetí podkladů ke zpracování žádosti bylo p.Jiřímu oznámeno datum další kontaktní návštěvy.

Při zpracování žádosti o dávku sociální péče bylo kontaktováno zařízení Emauzské domy, kde referent ve spolupráci se sociálním pracovníkem zařízení zajistil p.Jiřímu možnost ubytování a zapojení se do práce při tomto zařízení. Protože byl p.Jiří bez finančních prostředků a byla předložena žádost o rozvod manželství, došlo k přehodnocení podmínek k přiznání dávky. Podáním žádosti o rozvod manželství mohl být p.Jiří posuzován samostatně, bez toho, aby bylo přihlíženo k příjmům manželky. Došlo ke kladnému vyřízení žádosti a p.Jiří byl pozván k převzetí rozhodnutí.

Ve stanovený den se p.Jiří dostavil ve značně zanedbaném stavu, bylo mu předáno rozhodnutí a nabídnuto ubytování v Emauzských domech s tím, že mu sociální pracovník pomůže překonat pro něj nepříznivé období. Byl plačtivý, uvedl, že najednou nemá proč žít, problémy řeší alkoholem. Z rozchodu s manželkou je nešťastný, nemá nyní nikoho, za kým by mohl přijít s problémem, každého jen obtěžuje. Dále uvedl, že hledá zaměstnání, ale je v padesáti letech pro zaměstnavatele neatraktivní. Referent podrobně p.Jiřímu vysvětlil, jaký je řád v Emauzských domech, sdělil, že se jedná v první řadě o poskytnutí ubytování, stravy, ošacení za jeho částečného finančního přispění. Pan Jiří byl seznámen s ubytovacím řádem, ve kterém

byla zakázána konzumace alkoholu v areálu zařízení a stanovena nutnost řídit se vnitřním řádem. Pan Jiří s nabízenou pomocí souhlasil, byl kontaktován sociální pracovník zařízení a došlo k přestěhování p.Jiřího.

Dávka sociální péče obsahovala finanční prostředky na krytí platby za pobyt v zařízení ve výši 2.500,-Kč a částku stanovenou životním minimem k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb ve výši 2.920,-Kč. Pan Jiří předložil potvrzení lékaře o nutnosti dodržovat dietní omezení z důvodu léčby žaludečních vředů. Referent odboru sociálních věcí byl v kontaktu se sociálním pracovníkem zařízení, p.Jiří vždy na začátku měsíce docházel na odbor pro objednávku ubytování. Na základě této objednávky bylo za p.Jiřího hrazeno ubytování přímo úřadem na účet zařízení.

Toto období bylo vyhodnoceno jako nejvíce zátěžové pro pana Jiřího. Rozpadlo se mu rodinné zázemí, nebyl schopen vzniklou situaci sám bez pomoci druhé osoby řešit ani zvládnout. Při návštěvě sociálního odboru bylo navrženo opatření, se kterým pan Jiří souhlasil a plně spolupracoval.

Období listopad 2002-květen 2003

Při návštěvě po půl roce pobytu v Emauzských domech přinesl p.Jiří rozsudek o rozvodu manželství. Byl smutný, ale sdělil, že situaci chápe a smířil se s ní. Usoudil, že děti už jsou dospělé a tak nebude manželce bránit. Z rozsudku o rozvodu manželství bylo zřejmé, že navrhovatelkou byla manželka, jako důvod k rozvodu uvedla rozvrácení z důvodu neshod mezi oběma manžely. Soud navrhl smír, ale tento byl ze strany manželky odmítnut. Pan Jiří dle rozsudku zprvu s návrhem o rozvod nesouhlasil, ale později se k němu připojil. Při této návštěvě také p.Jiří sdělil že má možnost zaměstnání v Emauzských domech jako pomocný dělník s minimálním příjmem, proto bude nutné jej i nadále doplácet dávkou sociální péče. Uvedl, že příjem není velký, ale jiné zaměstnání nemůže sehnat a pracovat chce. V rozhovoru sdělil, že je s bydlením v Emauzských domech spokojen, dodržování domovního řádu je pro něj náročné, ale dá se zvládnout. Na dotaz zda konzumuje ve větší míře alkohol, sdělil, že někdy jde v kamarády na pivo.

Při další kontaktní návštěvě byla předložena pracovní smlouva, p.Jiří nadále docházel na odbor pravidelně každý měsíc a vždy dokládal výplatní

pásku za odpracovaný měsíc. Byl doplácen jen minimální částkou, ubytování si hradil sám. Jeho pracovní poměr byl bezproblémový, toto potvrdil i sociální pracovník Emauzských domů.

Hodnocení tohoto období je již pro pozitivnější. Panu Jiřímu bylo nabídnuto zaměstnání, které přijal. Našel si své uplatnění ve společnosti, negativní návyky pomalu vymizely.

Období červen 2003-září 2003

V létě r.2003 předložil p.Jiří novou pracovní smlouvu, bylo mu nabídnuto zaměstnání mimo současné bydliště v oboru jako provozní elektrikář s možností ubytování. Byl spokojen s tím, že jeho příjem bude činit cca 12.000,-Kč. Sdělil, že si našel přítelkyni, která má svůj byt a pokud vše bude v pořádku, bude mít znovu i vlastní domov. Pracovní poměr v Emauzských domech byl dohodou ukončen, pan Jiří nastoupil do nového zaměstnání, kde byl spokojen. V září roku 2003 předložil první příjem , protože byl tento dostačující, došlo k odejmutí dávky sociální péče a kontakt mezi p.Jiřím a referentem byl po necelých dvou letech ukončen.

V tomto období dostal život pana Jiřího nový směr, získal finančně uspokojivější zaměstnání, podařilo se mu zlepšit svůj osobní život tím, že našel novou partnerku a po dvou letech přestal být závislý na pomoci státu.

Interpretace dat získaných případovou studií

Z uvedené kasuistiky je zřejmé, jak těžké je v oblasti s nevyšší nezaměstnaností sehnat zaměstnání, které odpovídá nabízenému vzdělání a praxi. Bohužel byla také potvrzena zkušenost, že bez podpory blízkých je tato zátěžová situace velmi špatně zvládnutelná.

Případ ukázal, jak jedinec může být závislý na svém zaměstnání, a to poskytováním pravidelného řádu, uplatněním v životě, pocitem potřeby pro ostatní a samozřejmě i jistotou finančního příjmu. Tím, že byl p. Jiří ze zaměstnání propuštěn, všechny tyto jistoty ztratil, později se stal zcela závislým na své manželce. Tím i jeho rodinný život prošel těžkými situacemi, které rozvrátily jeho partnerské soužití natolik, že došlo k ukončení společného soužití s manželkou a rozvodu manželství. Trpěl pocitem zbytečnosti a méněcennosti.

Na vzniklou situaci reagoval p.Jiří nejprve rezignací, protože bylo zřejmé, že odpovídající zaměstnání ve svých padesáti letech a nastupujících zdravotních potížích nenajde. V době, kdy o zaměstnání přišel, měl závazky plynoucí z manželství, měl rodinu a domov. O odchodu mimo své město, kde byl zvyklý, nepřemýšlel. Dokonce se dostal až na okraj společnosti, tím že začal požívat nadměrné množství alkoholu a téměř se z něj stal bezdomovec. Pomoc nabídlo charitativní občanské sdružení, které za pomoci sociálního pracovníka vrátilo do života p.Jiřího řád. Pomohlo mu s řešením jeho zátěžové situace včetně poskytnutí zaměstnání. Pan Jiří tuto nabídku přijal, se svými problémy se ztotožnil a rozhodl se za pomoci ostatních zúčastněných svou situaci řešit. Pan Jiří našel po určité době odpovídající zaměstnání. Pomohl mu k tomu i rozvod manželství a to, že v současném místě svého bydliště neměl žádné vazby.

Ze stanovených předpokladů se potvrdilo, že pan Jiří byl v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než 6 měsíců při jeho nízkém dosaženém vzdělání (byl pouze vyučen). Jeho věk (50 let) nezasáhl do věkové hranice určené předpokladem.

3.6. Shrnutí výsledků praktické části

Cílem praktické části bylo analyzovat a zhodnotit příčiny vzniku dlouhodobé nezaměstnanosti v regionu Litvínova za období uplynulých čtyř let (2003-2006) a potvrzení stanovených předpokladů.

Výsledkem několika metod bylo zjištění, že mezi hlavní příčiny nezaměstnanosti se opravdu řadí věk žadatelů o zaměstnání, jejich zdravotní stav, prokázal se také vliv pohlaví, stupeň dosaženého vzdělání a ve značné míře také zneužívání dávek sociální péče. Ukazatel závislosti na dávkách nebyl sledován záměrně, ale z dotazníku vyplynul.

Potvrzení stanovených předpokladů:

1. Lze předpokládat, že 50% dotazovaných nezaměstnaných je evidována na úřadě práce déle než 6 měsíců. *Předpoklad potvrzen.*

Z dotazovaných 54 respondentů je 43 registrováno v databázi uchazečů o zaměstnání po dobu 6 měsíců a více, tento údaj ze zkoumaného vzorku činí 80%.

Tabulka č.14

Odpověď	6m-1 rok	1-3 roky	3 roky a více
počet odpovědí	13	12	18
vyjádřeno v %	24 %	22 %	34 %

2. Lze předpokládat, že u 75% dotazovaných nezaměstnaných, kteří jsou evidováni déle než 6 měsíců, je příčinou nezaměstnanosti nízké dosažené vzdělání (základní nebo vyučení bez maturity). *Předpoklad nepotvrzen.*

Z dotazovaných 54 respondentů je 43 registrováno v databázi uchazečů o zaměstnání po dobu 6 měsíců a více. Z těchto 43 respondentů evidovaných v databázi uchazečů o zaměstnání po dobu 6 měsíců a více je se základním vzděláním 13 osob - 30% a vyučeno bez maturity 13 osob - 30%, celkem tedy 60%.

Tabulka č.15

Odpověď	základní	vyučení bez mat.	vyučení s mat.	středoškol.	VOŠ	VŠ
počet odpovědí	13	13	2	11	3	1
vyjádřeno v %	30 %	30 %	5 %	26 %	7 %	2%

3. Lze předpokládat, že nejvíce dotazovaných nezaměstnaných, kteří jsou evidováni déle než 6 měsíců, se pohybuje ve věkové hranici 27-49 let.

Předpoklad potvrzen.

Z dotazovaných 54 respondentů je 43 registrováno v databázi uchazečů o zaměstnání po dobu 6 měsíců a více. Z těchto 43 respondentů evidovaných v databázi uchazečů o zaměstnání po dobu 6 měsíců a více je ve věkové kategorii 27- 49 let 17 osob - 40% .

Tabulka č.16

věk	věk 15 18	19 26	27 49	50 55	56 a více
počet odpovědí	3	10	17	12	1
vyjádřeno v %	7 %	23 %	40 %	28 %	2 %

4 Závěr

Z výsledku praktické části bakalářské práce vyplývá, že stanoveného cíle bylo dosaženo a hlavní příčiny, tak jak jsou autorkou uváděny v teoretické části byly analyzovány a výzkumnými metodami zkoumány.

Ze stanovených předpokladů se podařilo potvrdit i to, že mezi nejhlavnější příčiny z hlediska uchazečů o zaměstnání v rámci vzdělání patří hlavně osoby se základním vzděláním a vyučené bez maturitní zkoušky. Procentuelně tyto údaje z hodnoceného dotazníku vyšly pouze na 60% (pro potvrzení předpokladu byla stanovena hranice 75%), ale i tak se jedná o velmi vysoké číslo. Další vysokou položku mezi vzděláním tvořilo procento osob s dokončenou střední školou, tedy s maturitou.

Lze říci, že vzdělání uchazeče o zaměstnání je jistě problém. Osoby s nižším vzděláním mají problém najít uplatnění na trhu práce. Lze předpokládat, že jejich nižší stupeň vzdělání odráží také jejich intelektuální a sociální výkonnost. Jsou tedy i hůře adaptabilní na nový typ práce a získání nových dovedností, které dnešní doba žádá. Naopak osoby po dokončení střední školy určité dovednosti mají, ale pro zaměstnavatele jim chybí potřebná praxe, u starších ročníků chybí jazykové vybavení.

Z dotazníku mimo rámec zkoumání vyplynula skutečnost o závislosti na systému dávek sociální péče, při porovnání doby evidence respondentů na úřadě práce a případné doby pobírání dávek byla prokázána nápadná shoda. Lze tedy usoudit, že systém, dle kterého se ve sledovaném období dávky vyplácely, byl pro příjemce vyhovující. Umožňoval být na systému závislý delší dobu, i přes to, že v posledních letech musel klient předkládat doklad o tom, jak si aktivně a sám hledá zaměstnání. Tento systém byl lehce zneužitelný a aktivita byla dokládána, v mnoha případech, pouze fiktivně. S platností od 1.1.2007 tento systém doznal značných změn, ale bohužel není možné jej zatím hodnotit.

5 Navrhovaná opatření

I když se téměř ve všech bodech potvrdilo, to autorka svou bakalářskou prací sledovala, bohužel není až úplně spokojená se svým zjištěním.

Nezaměstnanost v regionu Litvínova je opravdu velká, ale nezaměstnaní nemají zájem hledat si zaměstnání např. v jiném regionu. Co to způsobuje? Stále se při sazbě minimální mzdy nevyplatí pracovat, protože náklady na dojíždění, stravu do zaměstnání, ošacení a plateb za bydlení způsobí, že čistý zisk ze zaměstnání je vlastně srovnatelný, ne-li nižší než poskytované sociální dávky.

Bohužel, platy se v regionu s vyšší mírou nezaměstnanosti na běžných pozicích mnohdy nedosahují průměrné mzdy v republice.

Také stěhování za prací do jiných regionů není úplně jednoduchou záležitostí, a to zejména z důvodu nedosažitelnosti bydlení pro jedince z nižších a dle zkušeností autorky i středních vrstev.

V Litvínově a okolí je také hodně nezaměstnaných mezi romskými občany. Tito, vzhledem ke svému stupni vzdělání praktické nezaměstnatelnosti stále zvyšují míru nezaměstnanosti.

Z pohledu autorky práce je nutné zvýšit motivovanost pro občany k práci. Největší motivací k práci jsou samozřejmě vydělané finanční prostředky. V dnešní době existuje i mnoho zaměstnaneckých výhod, i tyto mohou zaměstnancům velmi pomoci. Autorka práce by uvítala, kdyby při kontaktu zaměstnavatele s potencionálními zaměstnanci zmizely diskriminující faktory. Jedni nechtějí zaměstnat starší ročníky uchazečů o práci, jiným zase vadí mladí. V životě každý prochází všemi věkovými kategoriemi a potencionální zaměstnavatel by měl akceptovat a také využívat těchto skutečností.

K novému systému dávek lze zatím z praxe říci, že není dokonale připraven. Legislativa, jako taková, se nezdá být úplně špatná, ale zpracování a časový náklad na práci s klientem, jsou nedomyšlené a lze odpovědně říci, že v běžných podmínkách nezvládnutelné. Pro některé skupiny osob se značně ztížily nároky na dávky, jedná se zejména o

rozšíření osob společně posuzovaných, ale ti, kteří v systému byly před novelou a stále v něm zůstávají, motivaci k práci mít nebudou. Protože ve výsledku se sice více naběhají, ale finančně si nepohorší.

Pro výplaty dávek by autorka práce navrhovala jejich postupné snižování a hodnocení podle faktické snahy. V případě, že by ze závažných důvodů opravdu zaměstnání nebylo dosažitelné, ano, systém by pomohl. Pokud by se však zaměstnání jedinec vyhýbal záměrně, spadl by na hranici přežití nebo nejzákladnější pomoci.

K tomu, aby mohl celý systém opravdu dobře pracovat, by bylo nutné, aby v něm byli opravdu jen Ti, kteří jej potřebují. Pak by bylo i dostatek pracovníků pro komplexní péči o tyto osoby.

Je velmi zvláštní, jak někteří mají problém s tím, že jim zaměstnání chybí a nemohou jej sehnat, jiní pracují mnohdy 12 a více hodin denně, mnohdy na hranici nebo nad rámec svých možností.

Na závěr zbývá vyslovit do budoucna přání, aby se v praxi více tvůrci různých předpisů setkávali a diskutovali s těmi, kteří dle nich potom pracují. Aby tito také mezi obyčejné pracovníky zašli a shlédli, jak předpisy v praxi „nefungují“.

6 Seznam použitých zdrojů

1. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002. 444 s. ISBN 80-7178-678-0
2. MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X
3. ŠVINGALOVÁ, D., PEŠATOVÁ, I. *Uvedení do výzkumu a metodika tvorby bakalářské práce*, TU Liberec, r. 2006, vydání 1., ISBN 80-7372-046-9
4. ŠVINGALOVÁ, D., *Kapitoly z psychologie I.díl*, TU Liberec, r. 2002. vydání 1., ISBN 80-7083-613-X
5. BUCHTOVÁ, B. Nezaměstnanost je jako nevyléčitelná nemoc. *Psychologie dnes*, 1999, roč.5, č.5, s. 8-11.
6. PINTER, J. Srovnání vývoje nezaměstnanosti v ČR a v zemích EU po roce 1989. *Sociální politika*, 2003, roč. 29, č.2, s. 7-8.
7. Přednáška ze sociologického výzkumu na Tu Liberec, Pdf, program sociální práce, 1.ročník (PhDr. Lenka Václavíková Helšusová)
8. Zákon č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
9. Zákon č.117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
10. Zákon č.111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi
11. Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu
12. Vyhláška 504/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi
13. Informační leták MPSV, 2006 – celý text přiložen v příloze č. 2
14. Emailová zpráva zaslaná elektronicky 29.3.2006 Krajským úřadem Ústeckého kraje – celý text v příloze č. 6
15. *Aktivní politika zaměstnanosti*. 30.12.2006. http://portal.mpsv.cz/sz/politika_zamestna/podpora_zamestn.htm
16. *Doporučení Rady (2003/5789/ES)*. 7.11.2005. http://portal.mpsv.cz/sz/politika_zamestna/evropska_strateg/oficial_pspz_2003_06_30_3_03.paf

7 Seznam příloh

1. Dotazník pro občany registrované na úřadě práce
2. Informační leták MPSV, 2006
3. Vzdělanostní struktura dle zápisu RM 2003-2006
4. Věková struktura dle zápisu RM 2003-2006
5. Mapa ČR s rozložením míry nezaměstnanosti
6. Emailová zpráva Krajského úřadu Ústeckého kraje

Příloha č.1

Dotazník pro klienty registrované úřadem práce

Dobrý den,

Jmenuji se Karolína Králová, jsem studentkou Technické univerzity v Liberci, fakulty pedagogické, oboru sociální pracovník a ráda bych Vás touto cestou požádala o vyplnění dotazníku.

Dotazník je zaměřen na zjištění hlavních příčin nezaměstnanosti v regionu Litvínova a údaje z něj získané budou využity pro mou bakalářskou práci.

Dotazník je anonymní, není třeba se obávat, že by poskytnutím údajů mohlo dojít ke zneužití Vašich osobních dat.

Pokyny k vyplnění dotazníku:

- zvolené odpovědi se označují křížkem u odpovědi, která je pro Vás přijatelná, v případě, že otázka odpovědi nenabízí, odpovězte, prosím, vlastními slovy.

Předem děkuji za Váš čas a ochotu spolupracovat při vyplnění dotazníku.

V Litvínově, 9.2.2007

Vyplněný dotazník, prosím, odevzdejte na recepci v přízemí budovy Úřadu práce v Litvínově nejpozději do 9.3.2007 (lze jej zalepit do obálky nebo jen přehnout). Děkuji.

1. Uveďte, prosím, jak dlouho trvá Vaše současná nezaměstnanost

- 1) méně než půl roku
- 2) půl roku až 1 rok
- 3) 1 až 3 roky
- 4) 3 roky a více

2. Uveďte, prosím, co bylo důvodem k ukončení Vašeho posledního zaměstnání:

- 1) pracovní poměr skončil ve zkušební době
- 2) pracovní poměr byl uzavřen na dobu určitou
- 3) pracovní poměr byl ukončen z organizačních důvodů
- 4) špatné vztahy na pracovišti
- 5) špatné finanční ohodnocení
- 6) nevyhovující pracovní podmínky
- 7) nikdy jsem nepracoval(a)

3. Pracoval(a) jste naposledy v oboru, ve kterém jste vzdělán(a)?

- 1) ano
- 2) ne

4. Uveďte, prosím, jaké využíváte způsoby při hledání zaměstnání

- 1) spoléhám na nabídky úřadu práce
- 2) snažím si hledat zaměstnání sám(sama), na úřad práce nespolečám
- 3) pracuji nelegálně
- 4) zaměstnání nehledám, jsem zajištěn(a) dávkami sociální péče nebo podporou v nezaměstnanosti či podporou při rekvalifikaci

5. Pokud jste doplácen(a) dávkou sociální péče, uveďte, prosím, jak dlouho

- 1) méně než půl roku
- 2) půl roku až 1 rok
- 3) 1 až 3 roky
- 4) 3 roky a více
- 5) nejsem doplácen/doplácena

6. Pokud by Vám bylo nabídnuto zaměstnání mimo místo Vašeho bydliště, jste ochoten (ochotna) do zaměstnání dojíždět nebo bydlet v místě zaměstnání např. na ubytovně či v podnájmu?

- 1) rozhodně ano
- 2) spíše ano
- 3) rozhodně ne
- 4) spíše ne
- 5) nevím

7. Setkal(a) jste se při hledání zaměstnání s formami diskriminace a nerovného zacházení jako jsou například hodnocení barvy pleti, sexuální orientace, zdravotního stavu, rodinného stavu nebo povinnosti k rodině, věku, pohlaví, případného budoucího mateřství, náboženství aj.?

- 1) ano
- 2) ne

8) Pokud jste na otázku č.7. odpověděl(a) ano, uveďte, prosím, o jaký druh diskriminace se jednalo

.....

9. Uveďte, prosím, Vaše pohlaví :

- 1) muž
- 2) žena

10. Uveďte, prosím, Váš věk :

- 1) 15-18 let
- 2) 19-26 let
- 3) 27-49 let
- 4) 50-55 let
- 5) 56 a více let

11. Uveďte, prosím, Váš rodinný stav :

- 1) svobodný/svobodná
- 2) ženatý/vdaná
- 3) vdova/vdovec
- 4) druh/družka
- 5)rozvedený/rozvedená

12. Uveďte, prosím, Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

- 1) základní
- 2) vyučen/vyučena
- 3) vyučen/vyučena s maturitou
- 4) středoškolské
- 5) vyšší odborné
- 4) vysokoškolské

Příloha č.2

Leták pro občany MPSV

Parlament České republiky schválil v březnu 2006 zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, který bude platit od 1. ledna 2007.

Tento zákon nově stanovuje podmínky pro pomoc osobám v hmotné nouzi a zároveň ruší zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Co je nového?

- Systém pomoci v hmotné nouzi je moderním systémem pomoci osobám s nedostatečnými příjmy, motivující tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb.
- Zabraňuje jejich sociálnímu vyloučení.
- Je jednotný na celém území České republiky
- Vychází z principu, že každá osoba, která pracuje se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popřípadě se práci vyhýbá.
- Nedílnou součástí pomoci v hmotné nouzi je sociální práce s klienty.

Kdo je v hmotné nouzi ?

- Zákon stanovuje sedm situací spojených s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a mimořádnými událostmi. Nastanou-li, je osoba či rodina v hmotné nouzi a má nárok na pomoc.
- Jde v zásadě o situace, kdy osoba či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb.
- Zákon zároveň napomáhá řešení některých nárazových životních situací, které nelze vyřešit jinak, než okamžitou peněžní pomocí.
- Důležité je, že každá osoba má nárok na poskytnutí základních informací které vedou nejenom k řešení její situace hmotné nouze, ale i k předcházení jejího vzniku.

Jaké jsou nové dávky a kdo je vyplácí?

- Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou:
 1. příspěvek na živobytí
 2. doplatek na bydlení
 3. mimořádná okamžitá pomoc
- O dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácí je pověřené obecní úřady, tj. stejné úřady, které poskytují dosavadní dávky sociální péče. Tyto úřady jsou povinny poskytnout informace o pomoci v hmotné nouzi v jednotlivých případech.

Co je příspěvek na živobytí?

- **Základní dávka pomoci v hmotné nouzi řeší nedostatečný příjem osoby či rodiny.**
- V praxi to znamená, že pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem osoby či rodiny částky živobytí, vzniká této osobě či rodině nárok na příspěvek na živobytí.
- **Živobytí** osoby či rodiny je stanoveno na základě posouzení, jaký má osoba či rodina příjem a zda si jej může zvýšit, na posouzení majetkových poměrů a na zhodnocení dalších okolností, které výši částky živobytí mohou navýšit (aktivní snaha najít si zaměstnání, dlouhodobé setrvávání ve stavu hmotné nouze, potřeba dietního stravování).
- Částka živobytí se odvíjí od částek životního a existenčního minima. Pokud osoba prokazatelně projevuje snahu o zvýšení příjmu vlastním přičiněním, bude úroveň jejího živobytí (před dalším možným navýšením) shodná s jejím životním minimem.
- Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí osob sčítají.

Co je doplatek na bydlení?

- Druhá dávka pomoci v hmotné nouzi řeší situaci nedostatku příjmu k uhrazení odůvodněných nákladů na bydlení.
- Podmínkou pro nárok na tuto dávku je být nájemcem nebo vlastníkem bytu a splňovat podmínky pro nárok na příspěvek na živobytí a na příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory.
- Zákon umožňuje poskytnout doplatek na bydlení i ve výjimečných případech, kdy žadatel nemá nárok na příspěvek na živobytí nebo příspěvek na bydlení, případně i žadateli využívajícímu jinou než nájemní formu bydlení.
- **Doplatek na bydlení lze poskytnout, jestliže osoba užívá byt v obci, v níž je hlášena k trvalému pobytu.** Zákon stanoví výjimky, kdy se tato podmínka nemusí sledovat. Přesto je vhodné tyto bytové vztahy napravit.

Co je mimořádná okamžitá pomoc?

Osobám, které se ocitnou v takových situacích, které je nutno bezodkladně řešit, je poskytována mimořádná okamžitá pomoc. Zákon vytipoval pět takových situací.

- 5) První situace může nastat v momentě, kdy osoby sice neplní podmínky hmotné nouze, ale hrozí jim vážná újma na zdraví v případě neposkytnutí pomoci okamžitě.
- 6) Druhá situace řeší pomoc osobám, postiženým vážnou mimořádnou událostí (živelní pohromy, vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení, požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie).
- 7) Třetí situace napomáhá osobám, které nemají dostatečné prostředky, k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. s úhradou poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků.
- 8) Čtvrtá situace pomáhá řešit osobám v hmotné nouzi potřebu nákupu předmětů dlouhodobé potřeby, např. rozbité pračky, ledničky., nebo uhradit odůvodněné náklady, vznikající v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí.
- 9) Poslední pátá situace pomáhá řešení situace osob, ohrožených sociálním vyloučením. Jde např. o osoby vracející se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí.

Dostával jsem dávku sociální péče, vázanou na sociální potřebnost – co dál?

- Zákon o pomoci v hmotné nouzi umožňuje postupný přechod ze systému dávek sociální péče do systému dávek pomoci v hmotné nouzi.
- Do doby, než bude rozhodnuto o nové dávce pomoci v hmotné nouzi, bude poskytována dosavadní dávka sociální péče.
- Řízení o odejmutí této staré dávky zahájí příslušný pověřený obecní úřad sám a občanům to **písemně** oznámí.
- Současně s tím budou občané vyzváni, aby se dostavili na tento úřad k vyzvednutí žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi, a to o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení.
- Období na přechod z dávek sociální péče na dávky pomoci v hmotné nouzi je dostatečně dlouhé. Umožňuje bez problémů vyřídit postupně všechny žádosti občanů o dávky pomoci v hmotné nouzi **do 30. dubna 2007**.
- **O odejmutí dávky sociální péče a o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi obdrží občan písemné rozhodnutí.**
- Pokud se při výpočtu výše příspěvku na živobytí zjistí, že tento příspěvek náleží v částce vyšší než dosud vyplácená dávka sociální péče, přizná se příspěvek na živobytí zpětně od 1.1.2007 a rozdíl mezi již vyplacenou dávkou sociální péče po 1.1.2007 a příspěvkem na živobytí se doplatí.
- Zjistí-li se, že příspěvek na živobytí náleží v částce nižší než dosud vyplácená dávka sociální péče, bude příspěvek na živobytí od data přiznání vyplácen v nižší částce. Příjemce však žádný „přeplatek“ nevrací.
- Zjistí-li se, že příspěvek na živobytí nenáleží, dávka sociální péče se odejme.

Jak probíhá řízení o přiznání dávky?

- Řízení o přiznání příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, které nahrazují dávku sociální péče vázanou na sociální potřebnost, je zahájeno na základě **podání žádosti na předepsaném tiskopisu**, který občan obdrží u příslušného pověřeného obecního úřadu.
- Současně s tím obdrží potřebné informace k vyplnění tiskopisu a k dalším **dokladům, které bude muset k žádosti doložit**.
- V rámci řízení se posuzuje, zda je osoba či rodina skutečně v hmotné nouzi a zda splňuje podmínky nároku na příslušnou dávku
- V konečné fázi pak se stanovuje výše dávky – příspěvku na živobytí, popřípadě doplatku na bydlení. Jednotný postup na celém území České republiky zabezpečuje jednotný informační systém.

Jak bude příspěvek na živobytí vysoký?

- Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, který je snížen o přiměřené náklady na bydlení.
- Přiměřené náklady na bydlení jsou odůvodněné náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 % příjmu osoby či rodiny. V hlavním městě Praze do výše 35 % příjmu osoby či rodiny.

Jaká bude výše doplatku na bydlení?

- Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka na živobytí.

Jaké budou výše mimořádné okamžité pomoci?

Pro jednotlivé situace, charakterizované pro mimořádnou okamžitou pomoc, jsou stanoveny odlišně výše částek, které v případě splnění stanovených podmínek občanovi náleží.

- 1) V případech, kdy hrozí osobě vážná újma na zdraví a tato osoba neplní žádné podmínky pro poskytnutí příspěvku na živobytí nebo doplatku na bydlení, náleží částka, doplňující příjem této osoby do výše existenčního minima.
- 2) V případě mimořádných událostí lze poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc až do výše patnácti násobku částky životního minima jednotlivce, tj. pro rok 2007 až do výše 46.890 Kč.
- 3) V případě úhrady nezbytného jednorázového výdaje se stanovuje výše mimořádné okamžité pomoci až do výše tohoto jednorázového výdaje.
- 4) V případě výdajů s pořízením nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby a odůvodněných nákladů spojených se vzděláním nebo zájmovou činností dítěte náleží částka do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše desetinásobku částky životního minima jednotlivce, tj. pro rok 2007 až do částky 31.260 Kč.
- 5) V případě mimořádné pomoci osobám ohroženým sociálním vyloučením, lze poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc ve výši 1000 Kč. V průběhu roku může být tato pomoc poskytnuta opakovaně, celková výše však nesmí překročit čtyřnásobek částky životního minima jednotlivce, tj. pro rok 2007 maximálně částku 12.504 Kč.

Příloha č.3

Věková struktura-vyjmutu ze zpráv pro RM Litvínov za rok 2003-2006

VĚK	do	20	25	30	35	40	45	50	55	60	muži	ženy
ROKY	19	24	29	34	39	44	49	54	59	a více		
2003	136	274	502	396	372	300	390	434	269	30	1733	1670
2004	119	519	486	448	372	332	367	453	302	35	1689	1744
2005	97	509	449	468	366	324	347	448	356	45	1604	1805
2006	166	439	424	421	325	298	309	392	300	35	1440	1669

Příloha č.4

Vzdělanostní struktura-vyjmuto ze zpráv pro RM Litvínov za rok 2003-2006

STUPĚN VZDĚLÁNÍ ROKY	A	B	C	D	E	H	J	K	L	M	J	K	L	M
2003	0	0	1416	0	46	1349	26	76	114	333	6	6	31	0
2004	0	0	1494	0	63	1300	15	70	120	333	4	4	29	1
2005	0	0	1452	0	64	1310	14	82	118	329	4	8	28	0
2006	1	23	1349	0	70	1139	14	58	115	293	6	11	30	0

Legenda stupně vzdělání:

A bez vzdělání

B neúplné základní

C základní vzdělání

D nižší střední vzdělání

E nižší střední odborné vzdělání

H střední odborné vzdělání s výučním listem

J střední bez maturity a výučního listu

K úplné střední všeobecné vzdělání

L ÚSO (SOU, SOŠ) s maturitou

M ÚSO(SOŠ, ÚSV), pomaturitní studium

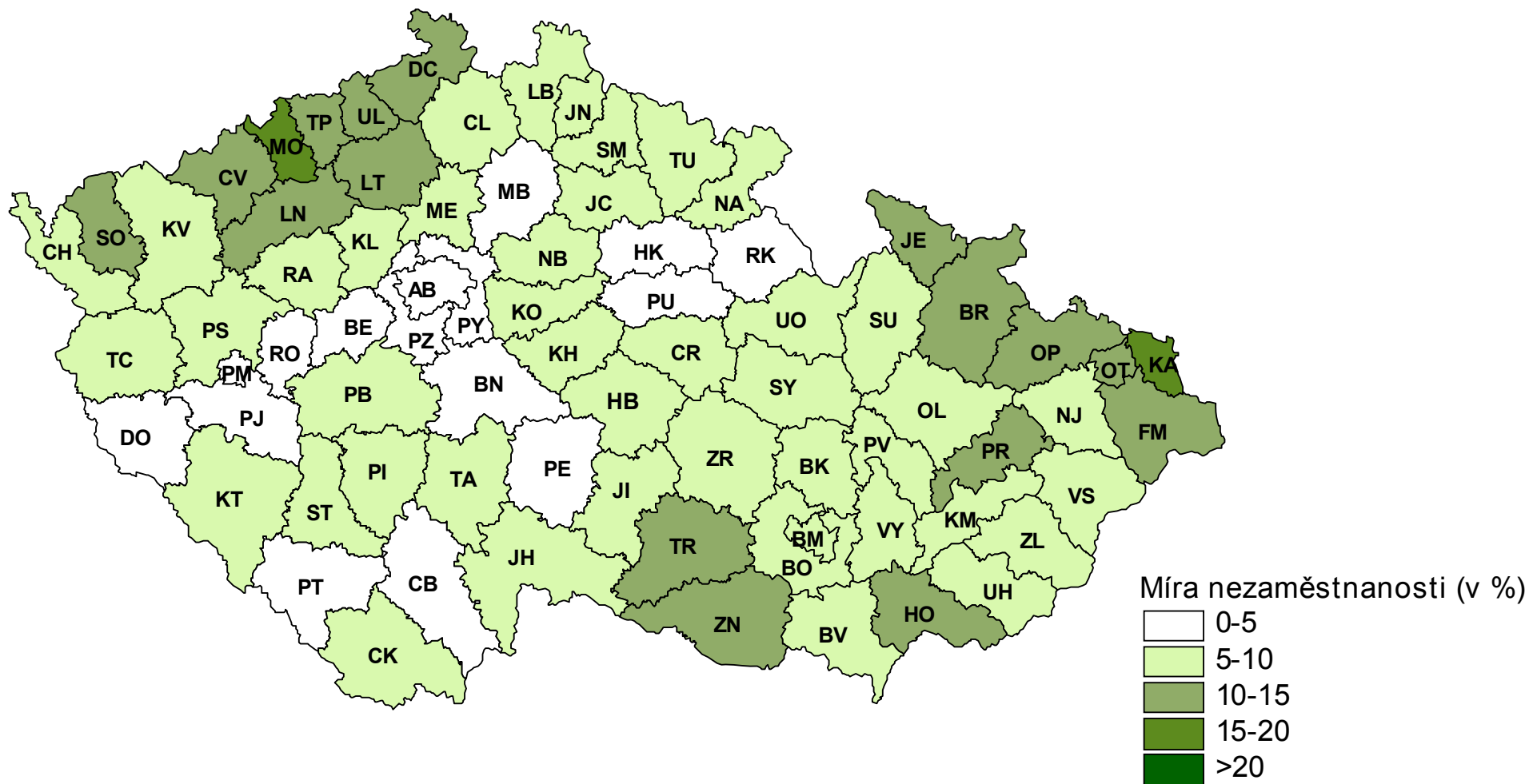
N vyšší odborné vzdělání

R bakalářské vzdělání

T vysokoškolské vzdělání

V doktorské vzdělání

Míra nezaměstnanosti v České republice k 31. březnu 2007

Příloha č.6

Mailová zpráva přeposlaná Krajským úřadem Ústeckého kraje

-----Original Message-----

From: Kačerová Libuše [mailto:kacerova.l@kr-ustecky.cz]

Sent: Tuesday, March 28, 2006 3:20 PM

To: Kacerová Libuše

Cc: Lavicková Jana; Filipová Daniela, Bc. ; Javurková Jaroslava; Kolouchová Ivana; Štastná Radka

Subject: Tiskové zprávy MPSV

Na vědomí - 2 tiskovky MPSV. Hezký den, Kačerová

Senát vrátil Poslanecké sněmovně návrhy zákona o životním a existenčním minimu, zákona o pomoci v hmotné nouzi a zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím nových právních předpisů. Tento krok v žádném případě neznamená jejich zamítnutí. Horní komora Parlamentu návrhy zákonů podpořila a doporučila v rámci pozměňovacích návrhů jejich konečnou úpravu. Návrhy musí Poslanecká sněmovna znovu posoudit a poté je musí podepsat prezident. Účinnost by měly nabýt 1. ledna 2007.

Smyslem nových právních úprav je rekonstrukce životního minima a změna systému ochrany osob a rodin před hmotnou nouzí. Cílem je především dostatečně a spravedlivě ochraňovat lidi před hmotnou nouzí, motivovat je k aktivnímu hledání zaměstnání a přijetí méně placené práce. Ti, kteří prokážou snahu zvýšit si příjem vlastní prací, by měli být při čerpání sociálních dávek zvýhodněni. K prokázání toho, že si člověk hledá zaměstnání, bude stačit například doporučení od příslušného úřadu práce. V praxi to tedy nebude znamenat nárůst agendy pro obce. Navíc náklady na zřízení nového informačního systému plně ponese Ministerstvo práce a sociálních věcí, takže tato oblast obce také finančně nezatíží.

Zákon o životním a existenčním minimu podstatně mění podobu současného životního minima. Dosud je životní minimum dvousložkové. Zahrnuje náklady na výživu a ostatní základní osobní potřeby a nezbytné náklady na společné potřeby domácnosti (především na bydlení). Nově bude životní minimum jednosložkové a nebude už zahrnovat náklady spojené s bydlením. Částky životního minima potřebné k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb budou nově odstupňovány podle pořadí osob v domácnosti a u nezaopatřených dětí ještě i podle věku. Současně se zavádí nová dolní hranice příjmů, existenční minimum, která vyjadřuje náklady minimálního životního standardu umožňujícího přežití.

Částka životního minima pro jednotlivce bude činit 3 126 Kč. Výše životního minima pro společně posuzované osoby je následující (v Kč za měsíc): první osoba v domácnosti 2 880

druhá osoba v domácnosti (od 15 let věku, která není nezaopatřeným dítětem)

2 600

nezaopatřené děti - 15 až 26 let 2 250

- 6 až 15 let 1 960

- do 6 let 1 600

Část životního minima vyjadřující náklady na bydlení se ze životního minima vyloučí a potřeby související s náklady na bydlení bude řešit jako dosud dávka státní sociální podpory – příspěvek na bydlení, ale jinak propočítávaná. Nově se bude zohledňovat nejen příjem domácnosti a její velikost, ale i její

Senát vrátil PS návrhy změn v oblasti sociálních dávek

Tisková zpráva Praha 9. 2. 2006

náklady na bydlení. Kromě toho bude rozdílné náklady na bydlení v různých regionech ČR u osob v hmotné nouzi řešit i zákon o pomoci v hmotné nouzi, a to formou nové dávky – doplatku na bydlení. Jeho poskytování bude plně v kompetenci pověřených obecních úřadů a bude vyplácen ze státního rozpočtu. Druhou oblastí je úprava systému ochrany před hmotnou nouzí.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi ošetřuje výkon této agendy na území celého státu a zároveň obsahuje nástroje, které propojí výplatu dávek s motivačními kroky. Cílem je omezit dlouhodobou závislost na sociálních dávkách, poskytnout lidem poradenskou službu a zabránit tak sociálnímu vyloučení. Nová právní úprava finančně zvýhodňuje ty příjemce dávek, kteří budou při řešení své situace aktivní (např. při hledání zaměstnání). Zákon o pomoci v hmotné nouzi navazuje na nový zákon o životním a existenčním minimu a reaguje na rekonstrukci životního minima. Pro stanovení živobytí osoby využívá i nově zavedeného institutu existenčního minima. Jde o prosazení principu, podle něhož se ten, kdo pracuje, musí mít lépe než ten, kdo se práci vyhýbá. Částka existenčního minima činí 2 020 Kč.

Společně s výše uvedenými změnami bude nově koncipována dávka – příspěvek na živobytí. Pokud klient žádající o dávku pomoci v hmotné nouzi nebude aktivně spolupracovat při hledání práce, bude odmítat nabízenou práci nebo jiným způsobem nebude projevovat vlastní snahu o zvýšení příjmu, odrazí se tyto skutečnosti ve výši příspěvku na živobytí. V krajním případě může dojít i k situaci, kdy úřady neuznají žadatele o dávku z uvedeného důvodu za osobu v hmotné nouzi a dotyčný tak nebude mít nárok na příslušné peněžité nebo věcné zabezpečení. Pokud už občan tuto dávku pobírá, mohou úřady vyplácení příspěvku pozastavit nebo příspěvek odejmout.

V žádném případě není cílem změn, které zákon o pomoci v hmotné nouzi přináší, poškozovat občany, kteří objektivně pomoc potřebují. Jedná se o rekonstrukci celého systému, nikoli o snížení či zvýšení životního minima. Cílem není snížit nebo omezit výdaje na oblast sociálních dávek. Takový krok by ani nebyl účelný. Cílem je snaha přerozdělit prostředky efektivněji a hlavně spravedlivěji.

V souvislosti se zavedením nové úpravy počítá Ministerstvo práce a sociálních věcí s jednorázovým zvýšením nákladů, které bude souviset se zabezpečením systému pomoci v hmotné nouzi. V roce 2007 bude potřeba přibližně 1,23 mld. Kč. Na druhou stranu ale zpřísnění podmínek pro ty, kteří se vědomě a prokazatelně práci vyhýbají, přinese úspory, a to je bezpochyby krok správným směrem.

Současně s návrhem zákona o životním a existenčním minimu senátoři souhlasili se zvýšením rodičovského příspěvku. Od ledna 2007 by

mohli rodiče pobírat místo současných 3 696 Kč částku odpovídající 40 % průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře – tedy cca 7 600 Kč měsíčně (výše by měla být závislá na úrovni této mzdy dosažené v roce 2005). Takové zvýšení si vyžádá v roce 2007 přibližně 14 mld. Kč navíc ze státního rozpočtu.

Rodičovský příspěvek je dávka státní sociální podpory a vyplácí ho úřady práce (v Praze úřady městských částí). Nárok na tuto dávku má rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje alespoň o jedno dítě. Rodič může tento příspěvek pobírat do čtyř let věku dítěte. Pokud je dítě dlouhodobě zdravotně postižené, poskytují úřady rodiči dávku do sedmi let věku dítěte. Výše rodičovského příspěvku činí 1,54násobek životního minima na osobní potřeby rodiče. V prosinci 2005 ho pobíralo 288 742 lidí. Rodič, který tuto dávku pobírá, si může neomezeně přivydělávat.

Od 1. února 2006 mohou děti starší 3 let, o které rodič osobně celodenně a řádně pečuje, navštěvovat mateřskou školu nebo obdobné zařízení každý den, a to maximálně na čtyři hodiny, aniž by jejich rodiče na rodičovský příspěvek ztratili nárok.

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV, tel.: 221 922 359, e-mail: katerina.berankova@mpsv.cz

www.mpsv.cz, www.noviny-mpsv.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí vzniklo v roce 1990. Do jeho kompetence spadá sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z ESF, atd. K 1. lednu 2005 činil počet systemizovaných pracovních míst v celém resortu práce a sociálních věcí 18 194. Mezi organizace, které MPSV metodicky řídí, patří úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Státní úřad inspekce práce, inspektoráty práce, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. MPSV přímo spravuje pět ústavů sociální péče - DÚSP Tlaskov, ÚSP Zbůch, ÚSP Brno-Chrlice, ÚSP Brno-Královo Pole a ÚSP Hrabyně. Mezi příspěvkové organizace v resortu patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Institut výchovy bezpečnosti práce a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.